

**LIETUVOS RESPUBLIKOS SPECIALIŲ TYRIMŲ TARNYBOS
IŠVADA DĖL KORUPCIJOS RIZIKOS ANALIZĖS ŠVIETIMO IR MOKSLO
MINISTERIJOS VEIKLOS SRITYSE¹**

TURINYS

1. APIMTIS IR METODAI.....	3
2. KORUPCIJOS RIZIKA ŠVIETIMO IR MOKSLO MINISTERIJAI ORGANIZUOJANT ASMENS TAPIMO NAUJU DALININKU VIEŠOSIOSE ĮSTAIGOSE PROCEDŪRAS.....	4
2.1. Naujai priimamiems dalininkams nenustatyti reikalavimai.....	8
2.2. Dalininkams nėra keliami reikalavimai ar įpareigojimai dalyvaujant viešųjų įstaigų veikloje.....	12
2.3. Ne visose viešosiose įstaigose Švietimo ir mokslo ministerija turi daugumą visuotiniame dalininkų susirinkime.....	13
3. KORUPCIJOS RIZIKA DALININKŲ ĮNAŠŲ NUSTATYMO IR PERDAVIMO VIEŠAJAI ĮSTAIGAI PROCEDŪRŲ ORGANIZAVIMO VEIKLOS SRITYJE.....	19
3.1. Nepakankamas dalininkų įnašų instituto teisinis reglamentavimas.....	19
4. KORUPCIJOS RIZIKA ŠVIETIMO IR MOKSLO MINISTERIJAI ĮGYVENDINANT VIEŠŲJŲ ĮSTAIGŲ DALININKĖS TEISES IR PAREIGAS.....	25
4.1. Švietimo ir mokslo ministerija dalininkės teises ir pareigas viešosiose įstaigose įgyvendina formaliai, trūksta aktyvesnio ministerijos, kaip dalininkės ir steigėjos, veikimo viešųjų įstaigų veikloje.....	25
5. DĖL ANTIKORUPCINĖS VEIKLOS ŠVIETIMO IR MOKSLO MINISTERIJOJE IR JAI PAVALDŽIOSE INSTITUCIJOSE	27
6. MOTYVUOTOS IŠVADOS.....	30
7. PASIŪLYMAI.....	31
Priedai:	
1 priedas. Naudotų ir analizuotų teisės aktų ir dokumentų sąrašas.....	33

¹ 1) Asmens tapimo nauju dalininku viešosiose įstaigose, dalininko teisių perdavimo kitiems asmenims procedūrų organizavimas; 2) dalininkų įnašų nustatymo ir perdavimo viešajai įstaigai procedūrų organizavimas; 3) Švietimo ir mokslo ministerijos, kaip dalininkės, teisių ir pareigų įgyvendinimas, valdant ar dalyvaujant viešųjų įstaigų valdyme bei vaidmuo organizuojant viešųjų įstaigų, vykdančių švietimą, veiklą.

1. APIMTIS IR METODAI

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos (toliau – Švietimo ir mokslo ministerija) veiklos srityse korupcijos rizikos analizė atlikta antrą kartą². Šios korupcijos rizikos analizės atlikimo metu analizuotos asmens tapimo nauju dalininku viešosiose įstaigose, dalininko teisių perdavimo kitiems asmenims procedūrų organizavimo; dalininkų įnašų nustatymo ir perdavimo viešajai įstaigai procedūrų organizavimo veiklos sritys bei Švietimo ir mokslo ministerijos veikla įgyvendinant viešųjų įstaigų dalininkės teises ir pareigas.

Analizuotas 2016–2018 metų laikotarpis.

Tikslas: antikorupciniu požiūriu įvertinti ir nustatyti rizikos veiksnius, galinčius lemti korupcijos riziką Švietimo ir mokslo ministerijai organizuojant asmenų tapimo naujais dalininkais viešosiose įstaigose procedūras, dalininkų įnašų nustatymo ir perdavimo procedūras, tai pat įgyvendinant dalininko teises ir pareigas, valdant ar dalyvaujant viešųjų įstaigų valdyme bei pateikti pasiūlymus, kurie pašalintų ar padėtų mažinti ir valdyti nustatytus korupcijos rizikos veiksnius, korupcijos riziką, taip pat Švietimo ir mokslo ministerijos veiklą padarytų skaidresnę.

Uždaviniai:

1. Nustatyti teisinio reglamentavimo trūkumus, kurie sudaro prielaidų korupcijai pasireikšti.
2. Nustatyti teisės aktų įgyvendinimo problemas, susijusias su korupcija.
3. Išanalizuoti praktinį procedūrų vykdymą ir nustatyti galimus korupcijos rizikos veiksnius.
4. Pasiūlyti korupcijos riziką ir jos veiksnius mažinančias priemones.

Objektas: Švietimo ir mokslo ministerijos veikla organizuojant asmens tapimo nauju dalininku viešosiose įstaigose, dalininko teisių perdavimo kitiems asmenims procedūras; organizuojant dalininkų įnašų nustatymo ir perdavimo viešajai įstaigai procedūras; Švietimo ir mokslo ministerijos veikla įgyvendinant viešųjų įstaigų dalininkės teises ir pareigas.

Subjektas: Švietimo ir mokslo ministerija.

Duomenų rinkimo ir vertinimo metodai:

1. Teisės aktų ir dokumentų turinio analizė (analizuoti ir vertinti teisės aktai, dokumentai ir informacija nurodoma pirmame priede).
2. Teisės aktų praktinio įgyvendinimo analizė.

² 2017 metais buvo atlikta korupcijos rizikos analizė Švietimo ir mokslo ministerijos valdomo (naudojamo) nekilnojamojo turto perdavimo tretiesiems asmenims laikinai naudotis (suteikiant panaudos teise ir išnuomojant) veiklos srityse.

3. Interviu metodas (Švietimo ir mokslo ministerijos darbuotojams pateikti klausimai).

4. Viešosios informacijos stebėjimas ir analizavimas.

Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos pareigūnų atliekamo išvadų dėl korupcijos pasireiškimo tikimybių vertinimo ir korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos aprašo 14 punkte nurodyta informacija:

1. Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos 15 punkte nurodyti duomenys³.

2. Teisės aktų nuostatos, reglamentuojančios valstybės ar savivaldybės įstaigos veiklos sritį, kurioje atliekama korupcijos rizikos analizė.

3. STT turima, prieinama informacija, susijusi su valstybės ar savivaldybės įstaigos veiklos sritimi, kurioje atliekama korupcijos rizikos analizė.

4. Kita informacija, reikalinga korupcijos rizikos analizei atlikti.

Jeigu Švietimo ir mokslo ministerija prašomų pateikti dokumentų ar duomenų nepateikė, buvo laikoma, kad jų nėra.

³ „Lietuvos korupcijos žemėlapyje“ 2016 m. Švietimo ir mokslo ministerija minima tarp institucijų, kuriose yra paplitusi korupcija: gyventojų apklausa rodo, kad joje korupcijos paplitimo vidurkis yra 1,85 (profesinėse mokyklose 1,77); įmonių vadovai vertina, kad šis vidurkis atitinkamai yra 1,75 (profesinėse mokyklose 1,61); o valstybės tarnautojai – 1,92 (profesinėse mokyklose 1,75). Pažymėtina, kad skaičių 3 pasiekusi institucija laikytina labai korumpuota.

2. KORUPCIJOS RIZIKA ŠVIETIMO IR MOKSLO MINISTERIJAI ORGANIZUOJANT ASMENS TAPIMO NAUJU DALININKU VIEŠOSIOSE ĮSTAIGOSE PROCEDŪRAS

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos profesinio mokymo įstatymo Nr. VIII-450 pakeitimo įstatymo (toliau – Profesinio mokymo įstatymas) 2 straipsnio 3 dalimi, biudžetinės profesinio mokymo įstaigos iki 2019 metų sausio 1 d. turi būti pertvarkomos į viešąsias įstaigas⁴. 25 profesinio mokymo įstaigos jau yra viešosios įstaigos (jomis tapusios skirtingu laikotarpiu arba iš karto steigtos kaip viešosios įstaigos)⁵ ir 42 biudžetinės įstaigos, kurių pertvarka į viešąsias įstaigas buvo numatyta iki 2019 m. sausio 1 d.⁶ Tam tikslui pasiekti Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministras 2018 m. kovo 26 d. įsakymu Nr. V-271 patvirtino Profesinio mokymo įstaigų tinklo vystymo tvarkos aprašą, o 2018 metų kovo 29 d. įsakymu Nr. V-305 Valstybinių profesinių mokymo įstaigų, kuriose Švietimo ir mokslo ministerija įgyvendina savininko (dalininko) teises ir pareigas, tinklo vystymo 2018–2020 metų bendrąjį planą.

Lietuvos Respublikos viešųjų įstaigų įstatymo (toliau – Viešųjų įstaigų įstatymas) 2 straipsnio 1 dalyje reglamentuojama, kad viešoji įstaiga – pelno nesiekiantis ribotos civilinės atsakomybės viešasis

⁴ Europos Sąjungos Tarybos 2015 m. paskelbtose rekomendacijose dėl Lietuvos nacionalinės reformų programos teigiama, kad Lietuvoje dėl demografinių priežasčių ir migracijos sparčiai mažėja darbingo amžiaus gyventojų, todėl siūloma didinti švietimo sistemos suteikiamų įgūdžių atitiktį darbo rinkos poreikiams ir skatinti profesinį tobulėjimą.

⁵ Viešoji įstaiga Alantos technologijos ir verslo mokykla (2003-09-01); Viešoji įstaiga Daugų technologijos ir verslo mokykla (2004-07-01); Viešoji įstaiga Elektrėnų profesinio mokymo centras (2006-11-13); Kauno informacinių technologijų mokykla (2014-07-22); Kauno technikos profesinio mokymo centras (2016-08-01); Karaliaus Mindaugo profesinio mokymo centras (2003-09-01); Viešoji įstaiga Klaipėdos laivų statybos ir remonto mokykla (2006-11-02); Viešoji įstaiga Kelmės profesinio rengimo centras (2003-09-01); Viešoji įstaiga Kretingos technologijos ir verslo mokykla (2003-09-01); Viešoji įstaiga Kuršėnų politechnikos mokykla (2007-01-16); Viešoji įstaiga Panevėžio profesinio rengimo centras (2003-09-01); Viešoji įstaiga Raseinių technologijos ir verslo mokykla (2006-11-02); Viešoji įstaiga Telšių regioninis profesinio mokymo centras (2004-07-01); Viešoji įstaiga Vilniaus statybininkų rengimo centras (2004-07-01); Alytaus profesinio rengimo centras (2012-08-27); Jonavos politechnikos mokykla (2012-07-02); Kauno maisto pramonės ir prekybos mokymo centras (2012-08-22); Kauno statybos ir paslaugų mokymo centras (2012-08-24); Utenos regioninis profesinio mokymo centras (2012-08-09); Vilniaus turizmo ir prekybos verslo mokykla (2012-06-08); Klaipėdos Ernesto Galvanausko profesinio mokymo centras (2016-09-01); Viešoji įstaiga Panevėžio darbo rinkos mokymo centras (2007-01-02); Viešoji įstaiga Šiaulių darbo rinkos mokymo centras (2004-12-01); Viešoji įstaiga Vilniaus Jeruzalės darbo rinkos mokymo centras (2007-01-02); Viešoji įstaiga Vilniaus Žirmūnų darbo rinkos mokymo centras (2018-09-02).

⁶ Anykščių technologijos mokykla; Aukštadvario žemės ūkio mokykla; Biržų technologijų ir verslo mokymo centras; Dieveniškų technologijų ir verslo mokykla; Joniškėlio Igno Karpio žemės ūkio ir paslaugų mokykla; Joniškio žemės ūkio mokykla; Kaišiadorių technologijų ir verslo mokykla; Kauno buitinių paslaugų ir verslo mokykla; Kauno taikomosios dailės mokykla; Kėdainių profesinio rengimo centras; Klaipėdos paslaugų ir verslo mokykla; Klaipėdos technologijų mokymo centras; Klaipėdos turizmo mokykla; Klaipėdos laivininkų mokykla; Kupiškio technologijų ir verslo mokykla; Marijampolės profesinio rengimo centras; Mažeikių politechnikos mokykla; Panevėžio Margaritos Rimkevičaitės paslaugų ir verslo mokykla; Plungės technologijų ir verslo mokykla; Radviliškio technologijų ir verslo mokymo centras; Rokiškio technologijos, verslo ir žemės ūkio mokykla; Simno žemės ūkio mokykla; Skuodo kaimo verslų, amatų ir paslaugų mokykla; Smalininkų technologijų ir verslo mokykla; Šiaulių profesinio rengimo centras; Šilutės žemės ūkio mokykla; Švenčionių profesinio rengimo centras; Tauragės profesinio rengimo centras; Ukmergės technologijų ir verslo mokykla; Varėnos technologijos ir verslo mokykla; Veisiejų technologijos ir verslo mokykla; Vilkijos žemės ūkio mokykla; Vilniaus automechanikos ir verslo mokykla; Vilniaus geležinkelio transporto ir verslo paslaugų mokykla; Vilniaus komunalinių paslaugų mokykla; Vilniaus paslaugų verslo darbuotojų profesinio rengimo centras; Vilniaus technologijų ir verslo profesinio mokymo centras; Vilniaus technologijų mokymo ir reabilitacijos centras; Vilniaus technologijų, verslo ir žemės ūkio mokykla; Visagino technologijos ir verslo profesinio mokymo centras; Zarasų žemės ūkio mokykla; Žeimelio žemės ūkio mokykla.

juridinis asmuo, kurio tikslas – tenkinti viešuosius interesus vykdant švietimo, mokymo ir mokslinę <...>, taip pat kitokią visuomenei naudingą veiklą. Šiame įstatyme taip pat numatytos ir viešosios įstaigos dalininko neturtinės teisės⁷.

Pagal Viešųjų įstaigų įstatymo 7 straipsnio nuostatas viešosios įstaigos dalininkas yra *fizinis ar juridinis asmuo*, kuris yra perdavęs viešajai įstaigai įnašą ir turi šio, kitų įstatymų ir įstatų nustatytas dalininko teises, taip pat asmuo, kuriam dalininko teisės yra perleistos įstatų ar įstatymų nustatyta tvarka. Profesinio mokymo įstatymo 17 straipsnio 19 dalyje nurodoma, kad profesinio mokymo įstaigos dalininkas gali būti *fizinis arba juridinis asmuo ar juridinio asmens statuso neturinti valstybės narės organizacija*. Reikalavimus valstybės ir savivaldybės profesinio mokymo įstaigos dalininkams tvirtina Lietuvos Respublikos

⁷ 1) dalyvauti ir balsuoti viešosios įstaigos visuotiniuose dalininkų susirinkimuose; 2) susipažinti su viešosios įstaigos dokumentais ir gauti viešosios įstaigos turimą informaciją apie jos veiklą; 3) kreiptis į teismą su ieškiniu prašydamas panaikinti viešosios įstaigos visuotinio dalininkų susirinkimo ir kitų viešosios įstaigos organų sprendimus, taip pat pripažinti negaliojančiais valdymo organų sudarytus sandorius, jeigu jie prieštarauja imperatyviosioms įstatymų normoms, viešosios įstaigos įstatams arba protingumo ar sąžiningumo principams; 4) kreiptis į teismą su ieškiniu prašydamas uždrausti viešosios įstaigos valdymo organams ateityje sudaryti sandorius, prieštaraujančius viešosios įstaigos veiklos tikslams ar pažeidžiančius viešosios įstaigos valdymo organo kompetenciją; 5) kitas įstatymuose ir įstatuose nustatytas neturtines teises.

Vyriausybė. **Švietimo ir mokslo ministerijos teigimu, šie reikalavimai dar nėra parengti.** Minėto straipsnio 20 dalis įtvirtina draudimą tam pačiam fiziniam arba juridiniam asmeniui, taip pat juridinio asmens statuso neturinčiai valstybės narės organizacijai būti daugiau kaip dviejų profesinių mokymo įstaigų dalininku, turinčiu daugiau kaip pusę balsų dalininkų susirinkime.

Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2016 m. gruodžio 15 d. įsakymas Nr. 4-797 „Dėl Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2013 m. gruodžio 20 d. įsakymo Nr. 4-1099 „Dėl viešosios įstaigos pavyzdinių steigimo akto, steigimo sutarties formų, pavyzdinių įstatų ir jų pildymo rekomendacijų patvirtinimo“ pakeitimo“ (toliau – Viešosios įstaigos pavyzdinės įstatų ir jų pildymo rekomendacijos) reglamentuoja pavyzdinę asmens tapimo nauju dalininku tvarką. *Pageidaujantis tapti dalininku asmuo pateikia Įstaigos vadovui prašymą juo tapti; asmens prašyme turi būti nurodyti jo duomenys, gyvenamoji vieta arba adresas korespondencijai; juridinio asmens pavadinimas, teisinė forma, kodas, buveinė, atstovo vardas, pavardė, asmens kodas), išreikštas pritarimas Įstaigos veiklos tikslams ir nurodytas asmens numatomas įnašas į dalininkų kapitalą, šio įnašo dydis (kai numatomas įnašas – pinigai) ar vertė (kai numatomas įnašas – materialusis ar nematerialusis turtas) (eurais) ir įnašo perdavimo Įstaigai terminas; asmuo dalininku priimamas visuotinio dalininkų susirinkimo sprendimu; visuotiniam dalininkų susirinkimui priėmus sprendimą priimti dalininką, pageidavęs dalininku tapti asmuo juo tampa, perdavęs Įstaigai savo prašyme nurodytą įnašą. Šias nuostatas viešosios įstaigos perkėlė į savo įstatus.*

Iš 25 profesinio mokymo įstaigų, kurios jau yra tapusios viešosiomis įstaigomis, 17 įstaigų turi dalininkus. Vienuolikos profesinių mokyklų vienos iš dalininkų yra uždarnosios akcinės bendrovės, šešių profesinių mokyklų dalininkės yra savivaldybės (išsami informacija apie viešųjų įstaigų dalininkus pateikiama lentelėje).

1 lentelė. **Viešųjų įstaigų ir jų dalininkų sąrašas**

<i>Eil. Nr.</i>	<i>Viešosios įstaigos pavadinimas</i>	<i>Dalininkai ir jų priėmimo data</i>
1	2	3
1.	Viešoji įstaiga Alantos technologijos ir verslo mokykla	Švietimo ir mokslo ministerija (2003-10-15)
		Molėtų rajono savivaldybė (2006-05-19)
		UAB Alantos agroservisas (2004-03-16)
		Panevėžio prekybos, pramonės ir amatų rūmai (2004-03-26)
2.	Viešoji įstaiga Daugų technologijos ir verslo mokykla	Švietimo ir mokslo ministerija (2004-07-02)
		Alytaus rajono savivaldybė (2004-07-16)

3.	Viešoji įstaiga Elektrėnų profesinio mokymo centras	Švietimo ir mokslo ministerija (2006-12-19)
		UAB „Anupriškių parkas“ (2014-10-01)
4.	Kauno informacinių technologijų mokykla	Švietimo ir mokslo ministerija (2014-12-30)
		UAB „NTSG“ (2015-05-07)
5.	Karaliaus Mindaugo profesinio mokymo centras	Švietimo ir mokslo ministerija 2003-10-17
		UAB Ortopedijos klinika (2004-02-26, atliktas pakartotinis įnašas 2018-06-25)
		<i>Lietuvos jėzuitų provincija</i>
6.	Viešoji įstaiga Klaipėdos laivų statybos ir remonto mokykla	Švietimo ir mokslo ministerija (2006-11-30)
		UAB „Vakarų santechnika“ (2006-11-22)
7.	Viešoji įstaiga Kelmės profesinio rengimo centras	Švietimo ir mokslo ministerija (2003-10-15)
		Šiaulių prekybos, pramonės ir amatų rūmai (2004-03-19)
		Kelmės rajono savivaldybė (2004-02-18)
8.	Viešoji įstaiga Kretingos technologijos ir verslo mokykla	Švietimo ir mokslo ministerija (2003-10-15)
		Kretingos rajono savivaldybė (2006-03-03)
9.	Viešoji įstaiga Kuršėnų politechnikos mokykla	Švietimo ir mokslo ministerija (2007-01-29)
		UAB „Vilraima“ (2012-02-28)
10.	Viešoji įstaiga Panevėžio profesinio rengimo centras	Švietimo ir mokslo ministerija (2003-10-15)
		Panevėžio prekybos, pramonės ir amatų rūmai (2004-03-30)
11.	Viešoji įstaiga Raseinių technologijos ir verslo mokykla	Švietimo ir mokslo ministerija (2006-11-30)
		Raseinių rajono savivaldybė (2008-01-07)
		ŽŪB „Džeirana“ (2006-11-30) (bankrutavusi)
12.	Viešoji įstaiga Telšių regioninis profesinio mokymo centras	Švietimo ir mokslo ministerija (2004-07-01)
		Telšių rajono savivaldybė (2006-07-05)
		Šiaulių pramonės ir prekybos amatų rūmai (2009-07-29)
13.	Viešoji įstaiga Vilniaus statybininkų rengimo centras	Švietimo ir mokslo ministerija (2004-07-15)
		UAB „Andova“ (2004-10-06)

14.	Alytaus profesinio rengimo centras	Švietimo ir mokslo ministerija (2012-09-05)
		Lietuvos inžinerinės pramonės asociacija „Linpra“ (2012-12-12)
15.	Kauno maisto pramonės ir prekybos mokymo centras	Švietimo ir mokslo ministerija (2012-09-10)
		UAB „Liuks“ (2014-03-26)
16.	Kauno statybos ir paslaugų mokymo centras	Švietimo ir mokslo ministerija (2012-09-05)
		UAB Kauno Petrašiūnų darbo rinkos mokymo centras (2012-09-05)
17.	Viešoji įstaiga Vilniaus Jeruzalės darbo rinkos mokymo centras	Švietimo ir mokslo ministerija (2010-04-01)
		UAB „Arginta Group“ (2016-12-12)

Atliekant korupcijos rizikos analizę buvo siekiama nustatyti, ar teisės aktuose įtvirtintas teisinis reglamentavimas yra pakankamas dalininkų priėmimo procesui, ar teisės aktais nustatyti aiškūs ir skaidrūs sprendimų priėmimo principai, kriterijai, procedūros, sprendimus priimančys subjektai, aiškiai apibrėžti jų įgaliojimai ir kompetencija.

Nors, Švietimo ir mokslo ministerijai vykdant dalininkų priėmimo procesą, procedūrų pažeidimų nebuvo nustatyta, tačiau darytina išvada, kad priimančiam sprendimus dėl dalininkų priėmimo į viešąsias įstaigas egzistuoja korupcijos rizika dėl šių korupcijos rizikos veiksnių⁸:

2.1. Naujai priimamiems dalininkams nenustatyti reikalavimai

Analizuojant naujų viešosios įstaigos dalininkų tapimo procesą, nustatyta, kad reikalavimų naujai priimamiems viešosios įstaigos dalininkams nėra nustatyta nei bendrojo pobūdžio teisės aktuose, t. y. Viešųjų įstaigų įstatyme ar Lietuvos Respublikos ūkio ministro įsakymu patvirtintuose pavyzdiniuose įstatuose, nei specialiajame teisės akte – Profesinio mokymo įstatyme.

Kai Švietimo ir mokslo ministerija yra profesinės mokymo įstaigos – viešosios įstaigos savininkė (vienintelė dalininkė), norintis tapti jos dalininku fizinis ar juridinis asmuo pateikia raštišką prašymą viešajai įstaigai, kuri šį prašymą persiunčia svarstyti Švietimo ir mokslo ministerijai. Prašyme turėtų būti išreikštas pritarimas viešosios įstaigos veiklos tikslams ir nurodytas numatomas įnašas į dalininkų kapitalą. Švietimo ir mokslo ministerijos teigimu, šie prašymai yra nagrinėjami bendrąja tvarka, nėra sudarytos specialiosios komisijos ar kito kolegialaus organo. Prašymas yra nukreipiamas atsakingam padaliniiui (dažniausiai Mokymosi visą gyvenimą departamentui). Pagal nusistovėjusią praktiką atsakingas padalinys inicijuoja pasitarimą, kuriame dalyvauja ir kiti su klausimo sprendimu susiję padaliniai. Per pasitarimą(-us)

⁸ Korupcijos rizikos veiksniai – priežastys, sąlygos, įvykiai, aplinkybės, dėl kurių gali pasireikšti korupcijos rizika.

suformuojamas sprendimo projektas. Tokie svarstymai ir pasitarimai nėra protokoluojami, todėl pamatyti, kaip vyksta tokio pobūdžio pasitarimai ir svarstymai, nėra galimybės. Pažymėtina, kad joks teisės aktas nenustato dalininkų priėmimo tvarkos, jei viešosios įstaigos dalininkas yra vienas asmuo (vadinamas viešosios įstaigos savininku). Nėra reglamentuojama, kaip turi elgtis vienintelis dalininkas (savininkas), priimant kitą dalininką, kas, kokia tvarka ir terminais turi svarstyti prašymus, kas ir kokiais terminais bei sąlygomis priima sprendimus, kokiais dokumentais šis procesas ir sprendimas turi būti įforminti ir pan.

Jei viešoji įstaiga turi kelis dalininkus, naujasis dalininkas priimamas visuotinio dalininkų susirinkimo sprendimu. Tokia lakoniška formuluotė įtvirtinta Lietuvos Respublikos ūkio ministro patvirtintuose pavyzdiniuose įstatuose, tokią pat formuluotę vartoja ir viešosios įstaigos savo įstatuose.

Abiem atvejais ketinančiam tapti nauju viešosios įstaigos dalininku pakanka įstaigos vadovui pateikti prašymą juo tapti, nurodyti savo duomenis (fizinio asmens vardą, pavardę, asmens kodą, gyvenamąją vietą arba adresą korespondencijai, juridinio asmens pavadinimą, teisinę formą, kodą, buveinę, atstovo vardą, pavardę, asmens kodą), išreikšti pritarimą įstaigos veiklos tikslams ir nurodyti įnašą į dalininkų kapitalą. Jokių kitų papildomų pateikti duomenų apie fizinį ar juridinį asmenį galiojantis teisinis reguliavimas neįpareigoja, pavyzdžiui, nereikia pateikti duomenų apie fizinio ir (ar) juridinio asmens veiklą, mokumą, interesus viešojoje įstaigoje, kuo jie galėtų būti naudingi mokymo įstaigai ar pan. Švietimo ir mokslo ministerijos atstovų teigimu, sprendimas priimti dalininką nagrinėjamas individualiai, paskirtas atsakingas padalinys surenka viešai prieinamą informaciją apie juridinį asmenį. Švietimo ir mokslo ministerija taip pat nurodo, jog svarstant paskutinį prašymą tapti Kauno maisto pramonės ir prekybos mokymo centro dalininku buvo kreipiamas dėmesys į tai, kad dalininkas nebūtų konkreti įmonė, o tos ūkio šakos, kurios programas vykdo profesinė mokymo įstaiga, asocijuotos verslo struktūros atstovas, kuris ir paskirtų įmonę, esančią asociacijoje. Tačiau toks atvejis yra tik vienas. Visi esantys viešųjų įstaigų dalininkai – uždarnosios akcinės bendrovės, kiti juridiniai asmenys – buvo priimti į profesinių mokymo įstaigų dalininkus nesant konkrečių atrankos kriterijų (UAB Alantos agroservisas, UAB „Anupriškių parkas“, UAB „NTSG“, UAB Ortopedijos klinika, Lietuvos jėzuitų provincija, UAB „Vakarų santechnika“, UAB „Vilraima“, ŽŪB „Džeirana“, UAB „Andova“, UAB „Arginta Group“ ir t. t.).

Analizuojant jau esančių viešųjų įstaigų dalininkų (savivaldybių, juridinių asmenų) prašymus tapti vienos ar kitos profesinės mokymo įstaigos (viešosios įstaigos) dalininkais, pastebėta, kad juridinių asmenų prašymai yra labai lakoniški, neinformatyvūs, juose dažniausiai nėra išreikšto net vienintelio reikalavimo būsimam dalininkui – pritarimo viešosios įstaigos veiklos tikslams. Ketinančių tapti naujuoju viešosios įstaigos dalininku prašyme nurodoma, pvz.: „*Prašau UAB „Anupriškių parkas“ leisti tapti viešosios įstaigos Elektrėnų profesinio mokymo centro dalininku*“; „*Prašome priimti dalininkais į VĮ „Vilniaus statybininkų rengimo centras. Su VĮ „Vilniaus statybininkų rengimo centras įstatais susipažinome*“ ir pan. Savivaldybės

Švietimo ir mokslo ministerijai pateikia savivaldybių tarybų sprendimus, kuriuose nusprendžiama prašyti priimti jas į vienos ar kitos viešosios įstaigos dalininkus, pvz., „<...> Alytaus rajono savivaldybės taryba nusprendžia prašyti Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministeriją priimti Alytaus rajono savivaldybę viešosios įstaigos *Daugų technologijos ir verslo mokyklos dalininke*“; o Kelmės rajono savivaldybė nurodo, kad „*Kelmės rajono savivaldybės taryba 20004-01-23 posėdyje priėmė sprendimą Nr. T-15 tapti VŠĮ Kelmės profesinio rengimo centro dalininke. Prašome pritarimo minėtam tarybos sprendimui*“. Iš tokio pobūdžio pateiktų prašymų nėra aišku, kodėl vienas ar kitas juridinis asmuo išreiškė norą būti konkrečios viešosios įstaigos dalininku. Iš UAB „Vilraima“ rašto Švietimo ir mokslo ministerijai matyti, kad Kuršėnų politechnikos mokykla pasiūlė šiai įmonei tapti viešosios įstaigos dalininke ir perimti UAB „Gvijus“ dalininko teises. Švietimo ir mokslo ministerija papildomos medžiagos ar informacijos pateikti neprašo, jos atsakymai prašymo teikėjams ir viešosioms įstaigoms yra šabloniški, pvz., „*Švietimo ir mokslo ministerija, būdama vienintelė įstaigos Kauno paslaugų ir verslo darbuotojų profesinio rengimo centras steigėja ir dalininkė, <...> ir atsižvelgdama į UAB Ortopedijos klinika <...> prašymą sutinka, kad pastaroji nustatyta tvarka taptų minėtos viešosios įstaigos dalininku*“. Iš pateiktos praktinės šios procedūros medžiagos susidaro įspūdis, kad viešosios įstaigos ir (ar) Švietimo ir mokslo ministerija bei vienas ar kitas juridinis asmuo iš anksto susitaria dėl dalininko įtraukimo į viešosios įstaigos veiklą, o prašymų pateikimas ir atsakymai į juos būna tik formalaus pobūdžio.

Antikorupcinio požiūriu neapibrėžti reikalavimai bei kriterijai būsimam viešosios įstaigos dalininkui, taip pat aiškaus dalininkų atrankos mechanizmo stoka laikytini ydingais ir neatspariais korupcijai. Nesant aiškių taisyklių ir apribojimų suteikiamos galimai per plačios diskrecinės galios asmenims, padaliniams, sprendžiantiems dėl naujojo viešosios įstaigos dalininko priėmimo. Nepakankamai atsakingai bei skaidriai atrenkant ir priimant naujus dalininkus į viešąją įstaigą (profesinio mokymo įstaigą) taip pat didėja korupcijos pasireiškimo tikimybė, kartu didėja ir korupcijos rizika. Visų pirma, tai rizika valdant viešosios įstaigos nekilnojamąjį turtą, kai neviešojo sektoriaus juridiniai asmenys gauna nekilnojamąjį turtą (patalpas) panaudos pagrindais neatlygintinai iš valstybės ir uždirba iš savo veiklos pajamų. Vienomis iš tokių patalpų (panaudos sutartyje vadinamomis dirbtuvėmis) Vytauto pr. 54, Kaune, kuriose įsikūrusi Pėdos priežiūros studija, naudojasi ir viena iš šios profesinės mokyklos dalininkių – UAB Ortopedijos klinika savo veikloje. Švietimo ir mokslo ministerija didžiąją dalį nekilnojamojo turto panaudos sutartimis yra perdavusi viešosioms įstaigoms – įvairioms mokymo įstaigoms.

Atsižvelgdami į Profesinio mokymo įstatyme įtvirtintą nuostatą, nurodančią, kad reikalavimus valstybės ir savivaldybės profesinio mokymo įstaigos dalininkams tvirtina Lietuvos Respublikos Vyriausybė ir, siekdami kuo skaidresnio, aiškesnio ir teisiškai nepriekaištingo viešųjų įstaigų dalininkų priėmimo proceso, siūlome Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai parengti teisės aktų, įtvirtinančių reikalavimus

dalininkams (tiek esamiems, tiek naujai tampantiems viešųjų įstaigų – profesinių mokymo įstaigų dalininkais) ir nustatyti jiems aiškius, objektyvius ir pakankamus kriterijus, projektus ir inicijuoti jų priėmimą. Siekiant, kad dalininkai netaptų vien tik siaurai ūkio šakai atstovaujantys juridiniai asmenys, kurie remia ir atstovauja siauros specializacijos sričiai, siūlytina naujaisiais viešosios įstaigos dalininkais rinktis stambias asociacijas, vienijančias asocijuotus narius, atstovaujančius platesniam darbuotojų poreikiui. Kartu tai užtikrintų tinkamesnę dalininko dalyvavimą viešosios įstaigos veikloje, jei vienas juridinis asmuo bankrutuotų, nutrauktų savo veiklą ar pan., jis asocijuoto subjekto galėtų būti keičiamas kitu. Dėl to būtų galima išvengti tokių atvejų, pavyzdžiui, viešosios įstaigos Raseinių technologijos ir verslo mokyklos, kai vienas iš jos dalininkų – ŽŪB „Džeirana“ bankrutavo nepardavusi ir neperdavusi savo dalininko teisių. Asociacija privalėtų šį dalininką pakeisti kitu asocijuotu nariu.

2.2. Dalininkams nėra keliami reikalavimai ar įpareigojimai dalyvaujant viešosios įstaigos veikloje

Korupcijos rizikos analizės metu analizuojant viešųjų įstaigų dalininkų veiklą ir viešųjų įstaigų įstatus pastebėta, kad nei pati viešoji įstaiga, nei Švietimo ir mokslo ministerija, kaip steigėja, nekelia jokių reikalavimų kitiems dalininkams. Įvairiems juridiniams asmenims leidžiama tapti profesinės mokymo įstaigos dalininku, prisidėti prie jos koordinavimo veiklos, kartu priimti sprendimus, tačiau nėra aišku, ką mainais turėtų pasiūlyti juridinis asmuo, tapęs šios mokymo įstaigos vienu iš dalininkų, kokie jo yra interesai šioje mokymo įstaigoje, kokių tikslų jis siekia ir ką turėtų įgyvendinti, kuo gali būti naudingas tiek konkrečiai viešajai įstaigai, tiek valstybei.

Tiek iš juridinių asmenų prašymų tapti viešosios įstaigos dalininku, tiek iš Švietimo ir mokslo ministerijos pateikiamų jiems atsakymų matyti, kad pretenduojantis tapti naujuoju dalininku nepagrindžia savo poreikio tapti dalininku, neįrodo jo naudą viešajai įstaigai, savo tikslų ir pan. Švietimo ir mokslo ministerija taip pat nekelia jokių reikalavimų, tikslų, uždavinių, įpareigojimų naujam dalininkui, nenustato, ko iš jo tikisi, laukia ir reikalauja. Metinėse viešųjų įstaigų ataskaitose neatsispindi dalininkų veikla ar nauda tam tikru viešosios įstaigos veiklos laikotarpiu.

Situacija, kai privatus juridinis asmuo tampa valstybinės viešosios įstaigos dalininku (nors ir neturintis daugumos visuotiniame dalininkų susirinkime) be jokių įsipareigojimų ir pareigų, tik įgydamas teises, antikorupciniu požiūriu laikytina ydinga, neatsparia korupcijai ir sudaranti galimybių nesąžiningam elgesiui. Taip pat verta atkreipti dėmesį ir į Viešųjų įstaigų įstatymo 17 straipsnio nuostatą, kuri, likviduojant viešąją įstaigą, įpareigoja dalininkams grąžinti turtą, proporcingą jų įnašų vertei, ir, jei dalininko įnašas buvo svarus ir ženklus, atitinkamai turėtų būti grąžinama ir turto dalis. Siekdami apsaugoti tiek viešosios įstaigos, tiek valstybės interesus bei turtą, *siūlome* Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai priimant naująjį dalininką

nustatyti, ko yra iš jo tikimasi viešosios įstaigos veikloje, kokie jam keliami reikalavimai, tikslai ir uždaviniai. Reikalauti iš pretendento į dalininkus ne formalaus prašymo pateikimo, o raštu pateikti (pvz., aiškinamajame rašte) išsamius duomenis apie save ir savo veiklą, lūkesčius ir naudą viešajai įstaigai, pagrįsti savo naudą dalyvaujant viešosios įstaigos veikloje, kviesti dialogo svarstant pretendentų kandidatūras. Taip pat teikiant atsakymus su pritarimu tapti naujaisiais dalininkais išdėstyti ir jam atsiradusias pareigas, jam keliamus lūkesčius ir uždavinius, įsipareigojimus ir pan. bei stebėti, kaip tai įgyvendinama.

2.3. Ne visose viešosiose įstaigose Švietimo ir mokslo ministerija turi daugumą visuotiniame dalininkų susirinkime

Profesinio mokymo įstatymo 17 straipsnio 21 punkto nuostatos reglamentuoja, kad visuotiniame dalininkų susirinkime priimant sprendimus, nurodytus Viešųjų įstaigų įstatymo 10 straipsnio 1 dalies 8, 9, 10, 11 punktuose⁹, valstybė arba savivaldybė, arba jos kartu, jeigu ir valstybė, ir savivaldybė yra tos pačios profesinio mokymo įstaigos dalininkės, turi sprendžiamojo balsu teisę. Negali būti priimtas kitoks sprendimas, negu tas, už kurį balsuoja valstybė ar savivaldybė, o jeigu jų balsai pasiskirsto po lygiai, sprendžiamojo balsu teisę turi valstybė.

Analizuojant viešųjų įstaigų – profesinių mokymo įstaigų įstatus, pastebėta, kad kiekvienos iš jų dalininkai turi skirtingą skaičių balsų visuotiniame dalininkų susirinkime (žr. 2 lentelę) ir tai įtvirtina savo įstaigų įstatuose. Kaip matyti iš žemiau pateikiamos lentelės duomenų, dažniausiai Švietimo ir mokslo ministerija turi daugumą visuotiniame dalininkų susirinkime visais viešosios įstaigos valdymo ir veiklos klausimais. Vienose įstaigose Švietimo ir mokslo ministerija turi 2, kitose 3 ar 4 balsus. Pačios ministerijos atstovų teigimu, kiek balsų ji turi viešosios įstaigos dalininkų susirinkime, yra derybų su viešąja įstaiga ir jos dalininkais klausimas. Dauguma viešųjų įstaigų, kurių steigėja yra valstybė, sutiko, kad Švietimo ir mokslo ministerija turėtų sprendžiamojo balsu teisę visais viešosios įstaigos valdymo klausimais. Tačiau išliko dalis viešųjų įstaigų, kuriose visi jos dalininkai turi vienodą skaičių balsų, ir Švietimo ir mokslo ministerija, kaip steigėja, sprendžiamojo balsu neturi jokiais viešosios įstaigos veiklos klausimais, nes nei pati viešoji įstaiga, nei kiti jos dalininkai nesutinka, kad Švietimo ir mokslo ministerija turėtų sprendžiamąjį balsą visuotiniame dalininkų susirinkime. Tokiais atvejais Švietimo ir mokslo ministerija neturi teisinių svertų užtikrinti naudą visuomenei, kurią turi duoti viešoji įstaiga pagal savo pobūdį. Pavyzdžiui, viešoji įstaiga Klaipėdos laivų statybos ir remonto mokykla, kurios viena dalininkė yra Švietimo ir mokslo ministerija, o kita UAB „Vakarų santechnika“. Keičiantis regiono darbo rinkos poreikiams, ministerija turėjo tikslą rengti įvairesnio profilio

⁹ 8 p. priima sprendimą dėl viešajai įstaigai nuosavybės teise priklausančio ilgalaikio turto perleidimo, nuomos, perdavimo pagal panaudos sutartį ar įkeitimo; 9 p. priima sprendimą dėl viešosios įstaigos reorganizavimo ir reorganizavimo sąlygų tvirtinimo; 10 p. priima sprendimą pertvarkyti viešąją įstaigą; 11 p. priima sprendimą likviduoti viešąją įstaigą ar atšaukti jos likvidavimą.

specialistus ir keisti mokymo programų taikymą, tačiau tokio tikslo neturėjo antroji dalininkė – UAB „Vakarų santechnika“ ir visuotiniame dalininkų susirinkime nebuvo įmanoma priimti sprendimo, kuris būtų naudingas visuomenei. Pažymėtina, kad šiuo metu Švietimo ir mokslo ministerija jau turi balsų daugumą šios viešosios įstaigos dalininkų susirinkime.

2 lentelė. **Dalininkų skaičius ir jų balsai**

<i>Eil. Nr.</i>	<i>Viešosios įstaigos pavadinimas</i>	<i>Dalininkų skaičius</i>	<i>Dalininkų balsų skaičius</i>
1.	Viešoji įstaiga Alantos technologijos ir verslo mokykla	4 dalininkai	Visi dalininkai turi po vieną balsą
2.	Viešoji įstaiga Daugų technologijos ir verslo mokykla	2 dalininkai	Visi dalininkai turi po vieną balsą (tačiau visuotinio dalininko susirinkimo nutarimai yra teisėti, jei už juos balsuoja ŠMM įgaliotas asmuo)
3.	Viešoji įstaiga Elektrėnų profesinio mokymo centras	2 dalininkai	Visi dalininkai turi po vieną balsą, Švietimo ir mokslo ministerija tris balsus
4.	Kauno informacinių technologijų mokykla	2 dalininkai	Visi dalininkai turi po vieną balsą, Švietimo ir mokslo ministerija tris balsus
5.	Kauno technikos profesinio mokymo centras		Visi dalininkai turi po vieną balsą, Švietimo ir mokslo ministerija tris balsus
6.	Karaliaus Mindaugo profesinio mokymo centras	2 dalininkai	Visi dalininkai turi po vieną balsą, Švietimo ir mokslo ministerija keturis balsus
7.	Viešoji įstaiga Klaipėdos laivų statybos ir remonto mokykla	2 dalininkai	Visi dalininkai turi po vieną balsą, Švietimo ir mokslo ministerija tris balsus
8.	Viešoji įstaiga Kelmės profesinio rengimo centras	3 dalininkai	Visi dalininkai turi po vieną balsą, Švietimo ir mokslo ministerija keturis balsus

9.	Viešoji įstaiga Kretingos technologijos ir verslo mokykla	2 dalininkai	Visi dalininkai turi po vieną balsą, Švietimo ir mokslo ministerija tris balsus
10.	Viešoji įstaiga Kuršėnų politechnikos mokykla	2 dalininkai	Visi dalininkai turi po vieną balsą, Švietimo ir mokslo ministerija tris balsus
11.	Viešoji įstaiga Panevėžio profesinio rengimo centras	2 dalininkai	Visi dalininkai turi po vieną balsą
12.	Viešoji įstaiga Raseinių technologijos ir verslo mokykla	3 dalininkai	Visi dalininkai turi po vieną balsą, tačiau ŠMM turi veto teisę dėl įstaigos pertvarkymo, likvidavimo, turto panaudojimo
13.	Viešoji įstaiga Telšių regioninis profesinio mokymo centras	3 dalininkai	Visi dalininkai turi po vieną balsą, Švietimo ir mokslo ministerija tris balsus
14.	Viešoji įstaiga Vilniaus statybininkų rengimo centras	2 dalininkai	Visi dalininkai turi po vieną balsą, Švietimo ir mokslo ministerija tris balsus
15.	Alytaus profesinio rengimo centras	2 dalininkai	Visi dalininkai turi po vieną balsą, Švietimo ir mokslo ministerija tris balsus, tačiau tik dėl įstaigos likvidavimo ir reorganizavimo
16.	Jonavos politechnikos mokykla		Visi dalininkai turi po vieną balsą, Švietimo ir mokslo ministerija tris balsus
17.	Kauno maisto pramonės ir prekybos mokymo centras	2 dalininkai	Visi dalininkai turi po vieną balsą, Švietimo ir mokslo ministerija tris balsus
18.	Kauno statybos ir paslaugų mokymo centras	2 dalininkai	Visi dalininkai turi po vieną balsą, Švietimo ir mokslo ministerija tris balsus
19.	Utenos regioninis profesinio mokymo centras		Visi dalininkai turi po vieną balsą, Švietimo ir mokslo ministerija tris balsus
20.	Vilniaus turizmo ir prekybos verslo mokykla		Visi dalininkai turi po vieną balsą, Švietimo ir mokslo ministerija tris balsus

21.	Klaipėdos Ernesto Galvanausko profesinio mokymo centras		Visi dalininkai turi po vieną balsą, Švietimo ir mokslo ministerija du balsus
22.	Viešoji įstaiga Panevėžio darbo rinkos mokymo centras		Visi dalininkai turi po vieną balsą, Švietimo ir mokslo ministerija tris balsus
23.	Viešoji įstaiga Šiaulių darbo rinkos mokymo centras		Visi dalininkai turi po vieną balsą, Švietimo ir mokslo ministerija tris balsus
24.	Viešoji įstaiga Vilniaus Jeruzalės darbo rinkos mokymo centras	2 dalininkai	Visi dalininkai turi po vieną balsą, Švietimo ir mokslo ministerija du balsus
25.	Viešoji įstaiga Vilniaus Žirmūnų darbo rinkos mokymo centras		Visi dalininkai turi po vieną balsą, Švietimo ir mokslo ministerija tris balsus

Alantos technologijos ir verslo mokyklos įstatuose nurodoma, kad visuotiniame dalininkų susirinkime sprendžiamojo balso teisę turi visi įstaigos dalininkai (iš viso jų yra keturi: Švietimo ir mokslo ministerija; Molėtų rajono savivaldybė; UAB Alantos agroservisas; Panevėžio prekybos, pramonės ir amatų rūmai). **Vienas įstaigos dalininkas visuotiniame dalininkų susirinkime turi vieną balsą.** Taip pat šios įstaigos įstatuose įtvirtinta ir visuotinio dalininko susirinkimo kompetencija:

- keičia įstaigos įstatus;
- priima sprendimą dėl naujų dalininkų priėmimo ir duoda sutikimą įstaigos dalininkams perleisti kitiems asmenims dalininkų teises;
- nustato paslaugų, darbų bei produkcijos kainas ir tarifus ar jų nustatymo taisykles;
- skiria ir atleidžia įstaigos vadovą, nustato jo darbo sutarties sąlygas;
- tvirtina įstaigos metinę finansinę atskaitomybę ir veiklos ataskaitą;
- nustato informaciją, kuri pateikiama visuomenei apie įstaigos veiklą;
- priima sprendimą dėl įstaigai nuosavybės teise priklausančio ilgalaikio turto perleidimo, nuomos, perdavimo pagal panaudos sutartį ar įkeitimo, taip pat laidavimo ar garantavimo juo už trečiųjų asmenų prievolių įvykdymą;
- priima sprendimą dėl rezervų sudarymo, keitimo, naudojimo ir naikinimo;
- priima sprendimą dėl įstaigos reorganizavimo ir reorganizavimo sąlygų tvirtinimo;
- priima sprendimą pertvarkyti įstaigą;
- priima sprendimą likviduoti įstaigą ar atšaukti jos likvidavimą;

- skiria ir atleidžia likvidatorių, kai sprendimą likviduoti įstaigą priima įstaigos visuotinis dalininkų susirinkimas;

- priima sprendimą steigti bei likviduoti filialus ir atstovybes, tvirtina jų nuostatus;

- priima sprendimą dėl įstaigos audito, nustato konkurso audito įmonei parinkti tvarką, renka ir atšaukia audito įmonę, nustato audito paslaugų apmokėjimo sąlygas;

- nustato įstaigos vidaus kontrolės tvarką.

Vadovaujantis Alantos technologijos ir verslo mokyklos įstatais, visuotinis dalininkų susirinkimas gali priimti sprendimus, jeigu jame dalyvauja ne mažiau kaip ½ įstaigos dalininkų, o sprendžiamąjį balsą turi visi dalininkai. Švietimo ir mokslo ministerija, kaip steigėja, neturi daugumos jokiu sprendžiamu klausimu, todėl net sprendžiant klausimus, pavyzdžiui, turto valdymo, viešosios įstaigos likvidavimo ar reorganizavimo, lemiamus sprendimus gali priimti kiti dalininkai, neatsižvelgdami į valstybės ar viešosios įstaigos, kaip profesinio mokymo įstaigos, interesus.

Alytaus profesinio mokymo centro įstatuose nurodoma, kad visuotiniame dalininkų susirinkime **dalininkai turi po vieną balsą** (iš viso yra du dalininkai – Švietimo ir mokslo ministerija ir Lietuvos inžinerinės pramonės asociacija „Linpra“), tačiau priimant sprendimus 39.9-3.11 įstatų punktuose nurodytų veiklų klausimais (dėl įstaigos likvidavimo ir reorganizavimo) Švietimo ir mokslo ministerija turi tris balsus. Visais kitais klausimais, pavyzdžiui, sprendžiant klausimą dėl naujų dalininkų priėmimo, skiriant ir atšaukiant iš pareigų įstaigos vadovą, tvirtinant metinių finansinių ataskaitų rinkinį, priimant sprendimus dėl turto valdymo ir pan., Švietimo ir mokslo ministerija balsų daugumos neturi, o esant dviem dalininkams ir nerandant bendro sprendimo nėra aišku, kas turi sprendžiamąjį balsą teisę, nes įstatuose tai nenustatyta.

Panevėžio profesinio rengimo centro įstatai iš viso nenustato, kiek balsų visuotiniame dalininkų susirinkime turi kiekvienas dalininkas (iš viso jų yra du – Švietimo ir mokslo ministerija ir Panevėžio prekybos, pramonės ir amatų rūmai). Taip pat juose nėra nustatyta, kam priklauso sprendžiamąjį balsą teisę. Įstatuose nurodoma, kad visuotinio dalininkų susirinkimo nutarimai priimami paprasta dalyvaujančių balsų dauguma, išskyrus nutarimus dėl įstaigos įstatų keitimo ir pildymo, naujų dalininkų priėmimo ir dalininkų dalių perleidimo kitiems asmenims, turtinių įnašų įvertinimo tvirtinimo, dalininkų kapitalo didinimo papildomais įnašais, metinės finansinės atskaitomybės tvirtinimo, mokyklos ilgalaikio turto pardavimo, nuomos, įkeitimo, laidavimo ir garantavimo juo kitų subjektų prievolių įvykdymą, įstaigos filialų steigimo ir likvidavimo, įstaigos reorganizavimo, pertvarkymo ir likvidavimo. Šie nutarimai priimami 2/3 dalyvaujančių balsų dauguma. Tačiau esant tik dviem dalininkams sprendimą priimti paprasta ar 2/3 dalyvaujančių balsų dauguma yra sudėtinga, juolab nesant priklausančios sprendžiamąjį balsą teisės. Tokiais atvejais tampa keblu spręsti ir rasti tinkamus sprendimus svarbiais viešosios įstaigos veiklos klausimais.

Apibendrinus pateiktą informaciją ir faktus, galima teigti, kad valstybei neturint sprendžiamojo balso teisės jokiais viešosios įstaigos valdymo klausimais gali susidaryti palankios sąlygos elgtis nesąžiningai ir neskaidriai kitiems viešosios įstaigos dalininkams, suinteresuotiems sprendimų priėmimu ar jų nepriėmimu. Antikorupciniu bei skaidriu sprendimų priėmimo požiūriu tokia pozicija laikytina ydinga ir taisytina.

Siekdami skaidraus, valstybei ir profesiniam mokymui naudingo bei palankaus viešųjų įstaigų valdymo ir veiklos, *siūlome* viešosioms įstaigoms – **Alantos technologijos ir verslo mokyklai, Alytaus profesinio mokymo centrui, Panevėžio profesinio rengimo centrui (taip pat ir kitoms įstaigoms, jei tokių yra)** – vadovautis Profesinio mokymo įstatymo 17 straipsnio 21 punkto imperatyvia nuostata ir Švietimo ir mokslo ministerijai suteikti balsų daugumą ir sprendžiamojo balso teisę visuotiniame dalininkų susirinkime visais šių viešųjų įstaigų valdymo klausimais, nesulyginant valstybės, kaip steigėjos, teisių su privačių juridinių asmenų teisių viešųjų įstaigų ir jų turto valdymo aspektu. Šias nuostatas būtina įtvirtinti ir viešųjų įstaigų įstatuose.

3. KORUPCIJOS RIZIKA DALININKŲ ĮNAŠŲ NUSTATYMO IR PERDAVIMO VIEŠAJAI ĮSTAIGAI PROCEDŪRŲ ORGANIZAVIMO VEIKLOS SRITYJE

Viešųjų įstaigų įstatymo 7 straipsnio nuostatos dalininkų įnašų klausimus reglamentuoja labai siaurai. Čia nurodoma, kad viešosios įstaigos dalininkas yra fizinis ar juridinis asmuo, perdavęs viešajai įstaigai įnašą. Viešosios įstaigos pavyzdinės įstatų ir jų pildymo rekomendacijų 7 punkte nurodoma, kad asmuo, pageidaujantis tapti viešosios įstaigos dalininku, turi nurodyti numatomą įnašą į dalininkų kapitalą, šio įnašo dydį (kai numatomas įnašas pinigais) ar vertę (kai numatomas įnašas – materialusis ar nematerialusis turtas) ir įnašo įstaigai terminą.

Atliekant korupcijos rizikos analizę buvo siekiama nustatyti, ar teisės aktuose įtvirtintas teisinis reglamentavimas yra pakankamas dalininkų įnašų nustatymo ir perdavimo procesui, ar teisės aktuose nustatyti aiškūs ir skaidrūs sprendimų priėmimo principai, kriterijai, procedūros, sprendimus priimančios subjektai, aiškiai apibrėžti jų įgaliojimai ir kompetencija.

Švietimo ir mokslo ministerijai vykdant dalininkų įnašų nustatymo ir priėmimo procesą, procedūrų pažeidimų nebuvo nustatyta, tačiau darytina išvada, kad priimant sprendimus dėl dalininkų įnašų nustatymo ir perdavimo procedūrų egzistuoja korupcijos rizika dėl šio korupcijos rizikos veiksnio:

3.1. Nepakankamas dalininkų įnašų instituto teisinis reguliavimas

Korupcijos rizikos analizės metu analizuojant dalininkų įnašus reguliuojantį teisinį reguliavimą, taip pat su tuo susijusius procedūrų dokumentus, nustatyta, kad ketinantis tapti dalininku fizinis ar juridinis asmuo turi pateikti prašymą Švietimo ir mokslo ministerijai. Kaip reglamentuojama Viešosios įstaigos pavyzdinės įstatų ir jų pildymo rekomendacijose, taip pat ir dalyje viešųjų įstaigų įstatų, asmuo, pageidaujantis tapti viešosios įstaigos dalininku, turi nurodyti numatomą įnašą į dalininkų kapitalą. Viešųjų įstaigų įstatymo 13 straipsnio 3 dalyje nurodoma, kad *dalininkų įnašai gali būti pinigai, taip pat pagal Turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymą įvertintas materialusis ir nematerialusis turtas. Kiekvieno įnašo vertė yra lygi įneštai pinigų sumai ar atitinka turto vertinimo ataskaitoje, sudarytoje ne vėliau kaip prieš 6 mėnesius iki dalininko įnašo perdavimo viešajai įstaigai, nurodytą turto vertę.* Tačiau nei vienas teisės aktas ar viešųjų įstaigų įstatatai nereglamentuoja nei tokio įnašo dydžio ar proporcijos, nėra aišku, kaip nustatomas toks įnašas, koks galėtų būti įnašo minimalus ir maksimalus dydis ar pan.

Analizuojant Švietimo ir mokslo ministerijos pateiktus procesų dokumentus bei teisinį reguliavimą pastebėta, kad įnašo dydį nustato pats ketinantis tapti dalininku fizinis ar juridinis asmuo. Dalininkų piniginiai įnašų dydžiai yra labai įvairūs, tai matyti žemiau pateikiamoje 3 lentelėje. Pavyzdžiui, uždarnosios akcinės bendrovės, kaip dalininkės, įnašui skiria nuo 0,29 iki 58 213,63 eurų. Švietimo ir mokslo ministerija

skiria apie 0,29 euro (šiuo metu planuojama, kad visoms viešosios įstaigos ministerija skirs 30 eurų dydžio piniginių įnašą).

3 lentelė. **Dalininkų įnašai**

<i>Eil. Nr.</i>	<i>Viešosios įstaigos pavadinimas</i>	<i>Dalininkai</i>	<i>Įnašo dydis eurais (2017 metai)</i>
1.	Viešoji įstaiga Alantos technologijos ir verslo mokykla	Švietimo ir mokslo ministerija	0,29 EUR
		Molėtų rajono savivaldybė	69 098,99 EUR
		UAB Alantos agroservisas	58 213,63 EUR
		Panevėžio prekybos, pramonės ir amatų rūmai	0,29 EUR
2.	Viešoji įstaiga Daugų technologijos ir verslo mokykla	Švietimo ir mokslo ministerija	0,29 EUR
		Alytaus rajono savivaldybė	0,29 EUR
3.	Viešoji įstaiga Elektrėnų profesinio mokymo centras	Švietimo ir mokslo ministerija	0,29 EUR
		UAB „Anupriškių parkas“	289,62 EUR
4.	Kauno informacinių technologijų mokykla	Švietimo ir mokslo ministerija	28,96 EUR
		UAB „NTSG“	30 EUR
5.	Kauno technikos profesinio mokymo centras	Švietimo ir mokslo ministerija	33,19 EUR
6.	Karaliaus Mindaugo profesinio mokymo centras	Švietimo ir mokslo ministerija	0,29 EUR (šiuo metu 0,58)
		UAB Ortopedijos klinika	0,29 EUR
7.	Viešoji įstaiga Klaipėdos laivų statybos ir remonto mokykla	Švietimo ir mokslo ministerija	0,29 EUR
		UAB „Vakarų santechnika“	28,96 EUR
8.	Viešoji įstaiga Kelmės profesinio rengimo centras	Švietimo ir mokslo ministerija	0,58 EUR
		Šiaulių prekybos, pramonės ir amatų rūmai	0,29 EUR
		Kelmės rajono savivaldybė	21 692,83 EUR

9.	Viešoji įstaiga Kretingos technologijos ir verslo mokykla	Švietimo ir mokslo ministerija	0,29 EUR
		Kretingos rajono savivaldybė	0,29 EUR
10.	Viešoji įstaiga Kuršėnų politechnikos mokykla	Švietimo ir mokslo ministerija	0,29 EUR
		UAB „Vilraima“	28,96 EUR
11.	Viešoji įstaiga Panevėžio profesinio rengimo centras	Švietimo ir mokslo ministerija	0,29 EUR
		Panevėžio prekybos, pramonės ir amatų rūmai	0,29 EUR
12.	Viešoji įstaiga Raseinių technologijos ir verslo mokykla	Švietimo ir mokslo ministerija	0,29 EUR
		Raseinių rajono savivaldybė	0,29 EUR
		ŽŪB „Džeirana“ (bankrutavusi)	0,29 EUR
13.	Viešoji įstaiga Telšių regioninis profesinio mokymo centras	Švietimo ir mokslo ministerija	0,58 EUR
		Telšių rajono savivaldybė	5792, 40 EUR
		Šiaulių pramonės ir prekybos amatų rūmai	28,96 EUR
14.	Viešoji įstaiga Vilniaus statybininkų rengimo centras	Švietimo ir mokslo ministerija	0,29 EUR
		UAB „Andova“	289,62 EUR
15.	Alytaus profesinio rengimo centras	Švietimo ir mokslo ministerija	405 525,95 EUR
		Lietuvos inžinerinės pramonės asociacija „Linpra“	28,96 EUR
16.	Jonavos politechnikos mokykla	Švietimo ir mokslo ministerija	28,96 EUR
17.	Kauno maisto pramonės ir prekybos mokymo centras	Švietimo ir mokslo ministerija	62 528,96 EUR
		UAB „Liuks“	28,96 EUR
18.	Kauno statybos ir paslaugų mokymo centras	Švietimo ir mokslo ministerija	11 613,76 EUR
		UAB Kauno Petrašiūnų darbo rinkos mokymo centras	187673,77 EUR
19.	Utenos regioninis profesinio mokymo centras	Švietimo ir mokslo ministerija	84 233,08 EUR
20.	Vilniaus turizmo ir prekybos verslo mokykla	Švietimo ir mokslo ministerija	28,96 EUR

21.	Klaipėdos Ernesto Galvanausko profesinio mokymo centras	Švietimo ir mokslo ministerija	298 338,62 EUR
22.	Viešoji įstaiga Panevėžio darbo rinkos mokymo centras	Švietimo ir mokslo ministerija	241 463,16 EUR
23.	Viešoji įstaiga Šiaulių darbo rinkos mokymo centras	Švietimo ir mokslo ministerija	351 222 EUR
24.	Viešoji įstaiga Vilniaus Jeruzalės darbo rinkos mokymo centras	Švietimo ir mokslo ministerija	819 653 61 EUR
		UAB „Arginta Group“	0,29 EUR
25.	Viešoji įstaiga Vilniaus Žirmūnų darbo rinkos mokymo centras	Švietimo ir mokslo ministerija	296 831,56 EUR (šiuo metu 296 860,52 EUR)

Materialaus ar nematerialaus turto dalininkų įnašų Švietimo ir mokslo ministerijos pateiktuose procedūrų dokumentuose nėra užfiksuota, išskyrus vieną atvejį: UAB „Arginta Engineering“, pretenduodama tapti Vilniaus Jeruzalės darbo rinkos mokymo centro dalininke, savo prašyme nurodė, kad kartu su piniginiu 1 lito įnašu yra pasiruošusi perduoti išsamią šaltkalvių ir suvirintojų rengimo medžiagą ir įrankius bei prietaisus šaltkalviams rengti. Nors iš pateiktų dokumentų nėra aišku, ar nurodyti įrankiai ir prietaisai yra perduodami kaip materialus įnašas, šio turto vertės nustatymo dokumentų taip pat nepateikiama. Darytina išvada, kad dalininkai nėra linkę atlikti įnašą materialiu ar nematerialiu turto. Kita vertus, galiojantis teisinis reglamentavimas nenustato, kaip gali būti naudojamas toks turtas viešosios įstaigos veikloje.

Analizuojant procedūrų dalininkų priėmimo proceso dokumentus matyti, kad nors ir Viešosios įstaigos pavyzdinėse įstatų ir jų pildymo rekomendacijose, taip pat ir dalyje viešųjų įstaigų įstatų, dalininkų prašymuose prašoma nurodyti numatomą įnašą į dalininkų kapitalą, tačiau neretai būsimi dalininkai to nedaro ir planuojamų įnešti įnašų nenurodo. Kai kuriais atvejais matyti, kad dalininkai nurodo sutiksiantys atlikti simbolinį vieno lito įnašą. Atkreipiamas dėmesys, kad Švietimo ir mokslo ministerija dalininkų įnašų sumos nekvestionuoja, savo pateikiamuose dalininkui atsakymuose net ne visada nurodo atlikti vienokį ar kitokį įnašą, terminus, nereikalauja pateikti net minimalių įstatyme numatytų tokios procedūros reikalavimų, t. y. išreikšti pritarimą viešosios įstaigos veiklos tikslams, nurodyti juridinio asmens teisinę formą, kodą, buveinę, atstovo duomenis, asmens kodą ir pan.

Kalbant apie dalininkų įnašų institutą, svarbu atkreipti dėmesį į Viešųjų įstaigų įstatymo 17 straipsnio nuostatas, kuriose reglamentuojamas viešųjų įstaigų likvidavimo procesas¹⁰. Šio straipsnio 10 dalyje nustatyta, kad <...> *dalininkams grąžinamas turtas paskirstomas proporcingai jų įnašų vertei. Likus nepaskirstyto turto, jis perduodamas kitiems juridinių asmenų registre įregistruotiems viešiesiems juridiniams asmenims, kuriuos nustato visuotinis dalininkų susirinkimas ar teismas, priėmę sprendimą likviduoti viešąją įstaigą. Jeigu viešosios įstaigos dalininkas yra valstybė ir (ar) savivaldybė, likusi nepaskirstyta turto dalis, **proporcinga valstybės ir (ar) savivaldybės įnašo vertei**, likvidavus viešąją įstaigą, atitenka valstybei ir (ar) savivaldybei.*

Viena vertus, dalininkų kapitalas yra viešosios įstaigos lėšos, kuriomis ji gali disponuoti, jas naudoti, kažką įsigyti, apmokėti ir pan. Tokiu atveju didesnis dalininkų kapitalas atrodytų teigiamas dalykas, pavyzdžiui, UAB Alantos agroservisas, Alantos technologijos ir verslo mokyklos dalininkės, įnašas yra 58 213,36 eurų. Kita vertus, toje pačioje profesinėje mokyimo įstaigoje Švietimo ir mokslo ministerijos įnašas yra 0,29 euro. Taigi, likviduojant šią viešąją įstaigą, dalininkams grąžinamas turtas bus paskirstomas proporcingai jų įnašų vertei. Šioje profesinėje mokykloje Švietimo ir mokslo ministerija neturi ir balsų daugumos visuotiniame dalininkų susirinkime (kaip yra daugelyje viešųjų įstaigų), nes tam priešinasi kiti dalininkai (ir savivaldybė).

Viešųjų įstaigų dalininkai, kurie į dalininkų kapitalą įnešė simbolines, pavyzdžiui, 0,29 – 300 eurų sumas, prie viešosios įstaigos lėšų prisidėjo simboliškai, pati įstaiga ženklios naudos iš tokios sumos taip pat negavo. Žinoma, viešosios įstaigos likvidavimo atveju grąžinamas turtas bus paskirstomas proporcingai jų įnašų vertei ir valstybė galimai didelio nuostolio nepatirs. Kita vertus, dalininkai, investavę į viešąją įstaigą tik simbolinį įnašą, naudojami valstybės viešajai įstaigai suteiktu panaudos teise valdyti nekilnojamoju turtu neatlygintinai¹¹ ir galimai uždirba iš savo veiklos pajamų. Pavyzdžiui, Karaliaus Mindaugo profesinio mokymo centras iš Švietimo ir mokslo ministerijos panaudos sutartimi gavo neatlygintinai naudotis daug ir įvairaus nekilnojamojo turto (mokymo patalpų, poilsio namų, butų, palėpių, biblioteką ir t. t.). Vienomis iš tokių patalpų (panaudos sutartyje vadinamomis dirbtuvėmis) Vytauto pr. 54, Kaune, kuriose įsikūrusi Pėdos

¹⁰ Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas. Antroji knyga. 2.106 straipsnis. Juridinių asmenų likvidavimo pagrindai:

- 1) juridinio asmens dalyvių sprendimas nutraukti juridinio asmens veiklą;
- 2) teismo ar kreditorių susirinkimo sprendimas likviduoti bankrutavusį juridinį asmenį;
- 3) teismo priimtas sprendimas likviduoti juridinį asmenį vadovaujantis šio kodekso 2.131 straipsniu;
- 4) juridinių asmenų registro tvarkytojo sprendimas likviduoti juridinį asmenį vadovaujantis šio kodekso 2.70 straipsniu;
- 5) laikotarpio, kuriam buvo įsteigtas juridinis asmuo, pabaiga;
- 6) juridinio asmens dalyvių skaičiaus sumažėjimas mažiau nei įstatymų leidžiamas minimumas, jeigu juridinio asmens dalyvis per šešis mėnesius po tokio sumažėjimo nenutaria juridinio asmens reorganizuoti ar pertvarkyti;
- 7) juridinio asmens steigimo pripažinimas negaliojančiu vadovaujantis šio kodekso 2.114 straipsniu.

¹¹ Lietuvos Respublikos turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 14 straipsnio 1 dalies 2 punktas: *valstybės turtas gali būti panaudos pagrindais laikinai neatlygintinai valdyti ir naudotis perduodamas viešosioms įstaigoms, kai bent vienas iš jų dalininkų yra valstybė ar savivaldybė, kurioms atstovauja valstybės ar savivaldybės institucija, taip pat viešosioms įstaigoms – mokykloms <...>.*

priežiūros studija, naudojasi ir viena iš šios profesinės mokyklos dalininkų – UAB Ortopedijos klinika savo veikloje. Kaip nurodoma šios uždarnosios akcinės bendrovės interneto tinklalapyje, pacientų aprūpinimo ortopedijos technikos priemonėmis paslaugos teikiamas būtent minėtu adresu¹².

Kasmet viešosios įstaigos statusą įgyja vis daugiau profesinio mokymo įstaigų, dėl to didėja jų finansinis savarankiškumas, atsiranda galimybės efektyviau naudoti profesinio mokymo išteklius ir lėšas. Kadangi profesinio mokymo įstaigas, tapusias (tapsiančias) viešosiomis įstaigomis, kurių steigėja yra valstybė, valdyti gali socialiniai partneriai, savivaldybės, kiti dalininkai (fiziniai ir juridiniai asmenys), įnašo instituto teisinis reguliavimas šiame kontekste antikorporciniu požiūriu laikytinas nepakankamas, neišbaigtas ir ydingas. Teisinio reglamentavimo neapibrėžtumas sudaro prielaidų priimti neobjektyvius sprendimus, sudaroma galimybė taikyti dvigubus standartus ir vienam ar kitam subjektui priimti netinkamus ar savanaudiškus sprendimus. Konstitucinis Teismas savo nutarimuose ne kartą pažymėjo, kad vienas iš esminių konstitucinių teisinės valstybės principo elementų yra teisinis tikrumas ir aiškumas, kuris suponuoja tam tikrus privalomus reikalavimus teisiniam reguliavimui: jis privalo būti aiškus ir darnus, teisės normos turi būti formuluojamos tiksliai, jose negali būti dviprasmybių (Konstitucinio Teismo 2003 m. gegužės 30 d., 2014 m. liepos 11 d. nutarimai).

Valstybinio audito metu buvo nustatyta, kad formuoti valstybės politiką, susijusią su viešosiomis įstaigomis, kurių savininkė ar dalininkė yra valstybė ir (ar) savivaldybė, nėra pavesta vienai institucijai. Politikos formavimo klausimai padalinti dviem ministerijoms – Lietuvos Respublikos ūkio ministerijai (toliau – Ūkio ministerija), atsakingai už Viešųjų įstaigų įstatymo pakeitimų rengimą, ir Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijai, kuri formuoja viešųjų įstaigų vykdomo viešojo administravimo politiką¹³.

Atsižvelgdami į nurodytas priežastis, taip pat į tai, kad Ūkio ministerijos nuostatų¹⁴ 9.38 punkte įtvirtinta funkcija inicijuoti ir koordinuoti teisės aktų, susijusių su viešųjų įstaigų steigimu, veikla, valdymu, reorganizavimu, pertvarkymu, rengimą, be to, siekdami teisinio reguliavimo aiškumo ir mažinti galimybių piktnaudžiauti, *siūlome* nustatyti aiškų, skaidrų, pakankamą dalininkų įnašo instituto teisinį reguliavimą, sudarantį tarpusavyje susijusią, visapusišką, tarpusavyje derančią sistemą. Reglamentuoti aiškiai įnašo (piniginio, materialaus ir nematerialaus) nustatymo ir jo naudojimo politiką, kuri sukurtų visiems ketinantiems tapti ir esamiems viešųjų įstaigų dalininkams vienodas teises ir pareigas bei nesudarytų galimybių šias nuostatas interpretuoti skirtingai. Atkreipiamas dėmesys, kad pakankamas ir išsamus

¹² Prieiga internete: <http://www.ortoklinika.com/lt/kontaktai/>.

¹³ 2017 m. balandžio 25 d. valstybinio audito ataskaita Nr. VA-2017-P-10-9-11.

¹⁴ Patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. liepos 23 d. nutarimu Nr. 921 (2015 m. balandžio 8 d. Nr. 359 redakcija).

dalininkų įnašo politikos nustatymas gali būti aktualus ir kitų valstybės ir savivaldybių veiklos sektorių, ne vien tik švietimo sistemos, viešosioms įstaigoms.

4. KORUPCIJOS RIZIKA ŠVIETIMO IR MOKSLO MINISTERIJAI ĮGYVENDINANT VIEŠŪJŲ ĮSTAIGŲ DALININKO TEISES IR PAREIGAS

Viešųjų įstaigų dalininkų teisės ir jų įgyvendinimas reglamentuotos Viešųjų įstaigų įstatymo 7 straipsnyje. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-09-26 nutarimu Nr. 1025 patvirtintos Valstybės ir savivaldybių turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo viešosiose įstaigose taisyklės (toliau – Valstybės ir savivaldybių turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo viešosiose įstaigose taisyklės). Šių taisyklių nuostatos įpareigoja institucijas patvirtinti Atstovavimo viešosiose įstaigose taisykles, analizuoti viešosios įstaigos veiklą, veikti jos naudai, laikantis visuomenės naudos, efektyvumo, racionalumo ir viešosios teisės principų.

Atliekant korupcijos rizikos analizę buvo siekiama nustatyti, ar teisės aktuose įtvirtintas teisinis reglamentavimas yra pakankamas Švietimo ir mokslo ministerijai įgyvendinant viešųjų įstaigų dalininko teises ir pareigas, ar teisės aktuose nustatyti aiškūs ir skaidrūs sprendimų priėmimo principai, kriterijai, procedūros, sprendimus priimančys subjektai, aiškiai apibrėžti jų įgaliojimai ir kompetencija.

Švietimo ir mokslo ministerijai įgyvendinant viešųjų įstaigų dalininko teises ir pareigas, procedūrų pažeidimų nebuvo nustatyta, tačiau darytina išvada, kad priimant sprendimus dėl dalininkų įnašų nustatymo ir perdavimo procedūrų egzistuoja korupcijos rizika dėl šio korupcijos rizikos veiksnio:

4.1. Švietimo ir mokslo ministerija dalininkės teises ir pareigas viešosiose įstaigose įgyvendina formaliai, trūksta aktyvesnio ministerijos, kaip dalininkės ir steigėjos, veikimo viešųjų įstaigų veikloje.

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2018 m. lapkričio 13 d. įsakymu Nr. V-887 patvirtintos Švietimo ir mokslo ministerijos atstovavimo valstybei viešosiose įstaigose taisyklės (ankstesnės redakcijos taisyklės galiojo nuo 2011 m. sausio 25 d.) (toliau – Atstovavimo taisyklės). Jose yra nustatyta, kad švietimo ir mokslo ministras valstybės tarnautojui ar darbuotojui, dirbančiam pagal darbo sutartį (toliau – įgaliotinis), suteikia įgaliojimą atstovauti valstybei viešosios įstaigos visuotiniame dalininkų susirinkime. Įgaliojimas galioja dvejus metus nuo jo išdavimo dienos¹⁵. Kiekvienam viešosios įstaigos visuotiniam dalininkų susirinkimui švietimo ir mokslo ministras išduoda įgaliojimus atstovauti valstybei. Tiek šios taisyklės, tiek Valstybės ir savivaldybių turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo viešosiose įstaigose taisyklės įgaliotinį įpareigoja analizuoti viešosios įstaigos veiklą. Tačiau nei vienas iš šių teisės aktų nenurodo, ką konkrečiai įgaliotinis turėtų analizuoti, kokius duomenis kaupti ir pan., taip pat nenustatyta,

¹⁵ Šiuo metu galioja 2017 m. lapkričio 23 d. švietimo ir mokslo ministro įsakymu Nr. V-910 patvirtintas įgaliotinių sąrašas, jame keturiems įgaliotiniams paskirta atstovauti šešioms ar septynioms viešosioms įstaigoms.

kur ir kaip turėtų ar galėtų būti naudojama tokio pobūdžio informacija. Švietimo ir mokslo ministerija nepateikė duomenų apie tokią įgaliotinių veiklą bei jos rezultatus. Ministerijos atstovai taip pat informavo, kad ji viešosioms įstaigoms nustato (dalyvauja nustatant) atitinkamus veiklos tikslus, siektinus rodiklius, kiekybines ar kokybines jų reikšmes, tačiau duomenų (dokumentų), patvirtinančių, kad teikė siūlymus nustatant įstaigų veiklos tikslus, siektinus rodiklius ir t. t., nepateikė. Metiniuose viešųjų įstaigų pranešimuose (ataskaitose) tokia informacija neatsispindi arba minima labai fragmentiškai, iš kurios spręsti apie Švietimo ir mokslo ministerijos dalininko teisių įgyvendinimą nėra galimybių.

Analizuojant dalininko teisių įgyvendinimo viešosiose įstaigose teisinį reglamentavimą bei procedūrų dokumentus, pastebėta, kad dalininko teisių ir pareigų įgyvendinimas apskritai, Švietimo ir mokslo ministerijos taip pat, suprantamas ir atliekamas balsuojant per atstovavimą visuotiniuose dalininkų susirinkimuose, kurių privalomas yra vienas per kalendorinius metus (prireikus gali būti sušaukiami ir dažniau). Įgaliojime, kuris išduodamas atstovauti valstybei viešosios įstaigos visuotinio dalininkų susirinkimo metu, nurodoma, kaip įgaliotinis turi balsuoti kiekvienu susirinkimo darbotvarkės klausimu. Taigi, iš esmės su viešosios įstaigos veikla, valdymu ir kitais dalykais Švietimo ir mokslo ministerija, būdama viena iš dalininkų, susiduria tik visuotiniuose dalininkų susirinkimuose per savo įgaliotinius.

Pažymėtina, kad atstovavimo taisyklėse net du kartus yra įtvirtinta imperatyvi nuostata, įpareigojanti įgaliotinį siekti, kad viešosios įstaigos įstatuose nustatant balsavimo visuotiniame dalininkų susirinkime principą, valstybė turėtų balsų daugumą. Darytina išvada, kad turės ar neturės Švietimo ir mokslo ministerija (valstybė) daugumą visuotiniame dalininkų susirinkime ir sprendžiamojo balso teisę, pavesta pasiekti vienam valstybės tarnautojui ar darbuotojui, dirbančiam pagal darbo sutartį, ir tik nuo jo priklauso, ar tai bus pasiekta, ar ne. Galimai dėl šių aplinkybių dar yra likusių profesinių mokymo įstaigų – viešųjų įstaigų, kurių dalininkų susirinkime Švietimo ir mokslo ministerija neturi balsų daugumos ir sprendžiamojo balso teisės, pavyzdžiui, Alantos technologijos ir verslo mokykla, Alytaus profesinio mokymo centras, Panevėžio profesinio rengimo centras. Be to, Atstovavimo taisyklėse įgaliotiniui nėra nustatyta atsakomybė už sprendimo priėmimą, kurio priimti nebuvo įgaliotas, ar sprendimą, neatitinkantį įgaliojimo, ir atitinkamai dėl to padarytos žalos valstybei.

Apibendrinus pateiktą informaciją, teigtina, kad Švietimo ir mokslo ministerijos vaidmuo įgyvendinant viešųjų įstaigų dalininkės teises ir pareigas yra nepakankamas, formalus ir fragmentiškas, tai antikorupciniu požiūriu laikytina ydinga. Dėl šių priežasčių ne visada yra suvaldomi viešosiose įstaigose vykstantys neigiami procesai, neužkertamas kelias neskaidriai ir tuo suinteresuotai dalininkų ar kitų asmenų veiklai. Atkreiptinas dėmesys ir į nepakankamą Švietimo ir mokslo ministerijos vaidmenį valdant viešųjų įstaigų turtą. Šie korupcijos rizikos veiksniai buvo nustatyti ankstesnės korupcijos rizikos analizės metu (išvada pateikta Švietimo ir mokslo ministerijai 2017-12-27 raštu Nr. 4-01-10128).

Siekdami kuo efektyvesnio, skaidresnio ir pakankamo Švietimo ir mokslo ministerijos, kaip viešųjų įstaigų dalininkės, teisių ir pareigų įgyvendinimo, *siūlome*:

- aktyviau dalyvauti viešųjų įstaigų veikloje tiek kaip dalininkei, tiek kaip steigėjai, neapsiriboti formalia dalininkės veikla;

- svarstyti galimybę nuostata, kad visuotiniame dalininkų susirinkime valstybė turėtų balsų daugumą visais sprendžiamais klausimais, įtvirtinti įstatymo lygiu ir praplėsti Profesinio mokymo įstatymo 21 straipsnio nuostatas, nurodančias, kad priimant tik Viešųjų įstaigų įstatymo 10 straipsnio 1 dalies 8, 9, 10, 11 punktuose numatytus sprendimus, valstybė turi sprendžiamojo balso teisę;

- tobulinti Atstovavimo taisykles ir jose įtvirtinti įgaliotinių atsakomybės už sprendimo priėmimą, kurio priimti nebuvo įgaliotas, ar sprendimą, neatitinkantį įgaliojimo, ir atitinkamai dėl to padarytos žalos valstybei, principą.

5. DĖL ANTIKORUPCINĖS VEIKLOS ŠVIETIMO IR MOKSLO MINISTERIJOJE IR JAI PAVALDŽIOSE INSTITUCIJOSE

2017 metais Švietimo ir mokslo ministerija ėmėsi pastangų prisidėti prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės formuojamos antikorupcinės politikos ir:

- Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. spalio 19 d. įsakymu Nr. V-797 patvirtino Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos ir jai pavaldžių įstaigų korupcijos prevencijos tvarkos aprašą;

- Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. balandžio 24 d. įsakymu Nr. V-228 sudarė Švietimo ir mokslo ministerijos korupcijos prevencijos koordinavimo ir kontrolės darbo grupę;

- paskyrė už korupcijos prevenciją atsakingus asmenis ir paskelbė jų kontaktus;

- patvirtino pareigybių, į kurias skiriant asmenį, privaloma pateikti rašytinį prašymą Specialiųjų tyrimų tarnybai, sąrašą;

- sudarė galimybes asmenims pranešti apie pastebėtus korupcijos atvejus Švietimo ir mokslo ministerijoje, taip pat galimus korupcijos ir sukčiavimo atvejus Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšomis finansuojamų projektų administravimo srityje.

Atsižvelgdami į Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12 straipsnių, Nacionalinės kovos su korupcija 2015–2025 metų programos¹⁶ (toliau – NKKP) nuostatas, NKKP įgyvendinimo 2015–2019 metų tarpinstitucinio veiklos plano¹⁷ 2.1.2, 6.1.1, 6.1.2, 6.1.3 priemones bei rodiklį P-6-1-3, siūlome Švietimo ir mokslo ministerijai aktyviau įsitraukti ir į kitų korupcijos prevencijos priemonių vykdymą, t. y.:

¹⁶ Prieiga internete: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/25c529d0cbcd11e4aaa0e90fce879681>.

¹⁷ Prieiga internete: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/13fd20601e6e11e586708c6593c243ce/gCsWGgZdEt>.

1. Dėl įsitraukimo atliekant korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą.

Švietimo ir mokslo ministro 2017 m. lapkričio 10 d. įsakymu Nr. V-869 nustatytos Švietimo ir mokslo ministerijos veiklos sritys, kuriose yra tikslinga atlikti korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą, tačiau korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo procedūra šiose ar kitose veiklos srityse nebuvo atlikta. Švietimo ir mokslo ministerija ir jai pavaldžios institucijos Specialiųjų tyrimų tarnybai per visą Korupcijos prevencijos įstatymo galiojimo laikotarpį nėra pateikusios korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo motyvuotų išvadų¹⁸. Atsižvelgdami į tai, rekomenduojame:

1.1. Kiekvienais metais nustatyti veiklos sritis, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, jas įvertinti ir nustatyti korupcijos rizikos veiksnius, numatyti priemones, kurių būtina imtis nustatytiems korupcijos rizikos veiksniams valdyti ar juos pašalinti¹⁹.

1.2. Nustatant veiklos sritis, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, atkreipti dėmesį į NKKP III skirsnio 14.8.3 punkte nurodytus korupcijos rizikos veiksnius švietimo ir mokslo sistemoje.

1.3. Užtikrinti, kad pavaldžios institucijos kiekvienų metų III ketvirtį nustatytų ir įvertintų savo veiklos sritis, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, ir informaciją apie tai pateiktų Švietimo ir mokslo ministerijai.

1.4. Motyvuotą išvadą dėl korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo per mėnesį nuo pasirašymo dienos pateikti Specialiųjų tyrimų tarnybai ir paskelbti ministerijos interneto svetainėje.

2. Dėl įsitraukimo parengiant ir patvirtinant institucinę (Švietimo ir mokslo ministerijos ir jai pavaldžių įstaigų) korupcijos prevencijos programą.²⁰

Specialiųjų tyrimų tarnyba 2018 m. gegužės 17 d. raštu Nr. 4-01-3798 teikė pastabas ir pasiūlymus dėl Švietimo ir mokslo ministerijos ir jai pavaldžių įstaigų korupcijos prevencijos priemonių 2018–2020 metų veiksmų plano projekto tobulinimo. Švietimo ir mokslo ministerija į šiame rašte pateiktas pastabas neatsižvelgė ir švietimo ir mokslo ministro 2018 m. spalio 19 d. įsakymu Nr. V- 843 patvirtino korupcijos prevencijos priemonių 2018–2020 m. veiksmų planą.

Vadovaudamiesi NKKP²¹, kurios paskirtis – užtikrinti ilgalaikę, veiksmingą ir kryptingą korupcijos prevencijos ir kontrolės sistemą Lietuvos Respublikoje 2015–2025 metais, nuostatomis, pakartotinai

¹⁸ STT 2014 metais raštais Nr. 4-011484, Nr. 4-01-3910, 4-01-5876, Nr. 4-01-7365 ir Nr. 4-01-4489 kreipėsi į Švietimo ir mokslo ministeriją su priminiu ir prašymu pateikti korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo išvadą.

¹⁹ Vadovaujantis Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos, pavirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. spalio 8 d. nutarimu Nr. 1601, 7 punkto nuostatomis.

²⁰ STT 2015 metais raštais Nr. 4-01-3762, Nr. 4-01-9361, 2016 metais raštu Nr. 4-01-5567, 2017 metais raštu Nr. 4-01-5381 kreipėsi į Švietimo ir mokslo ministeriją su priminiu ir rekomendacijomis parengti kovos su korupcija programą, taip pat su pastebėjimais dėl Švietimo ir mokslo ministerijos nevykdomos antikorupecinės veiklos.

²¹ Švietimo ir mokslo ministerijai aktualios yra NKKP nutarimo 2 straipsnio ir NKKP III skirsnio 14.8.3 punkto ir 40, 41, 43, 44 punktų nuostatos.

rekomenduojame *atlikus korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą, esamos situacijos analizę, korupcijos rizikos valdymo vertinimą*²² Švietimo ir mokslo ministerijos ir pavaldžių institucijų veikloje²³, taip pat atsižvelgiant į *šioje ir ankstesnėje korupcijos rizikos analizėse nustatytus korupcijos rizikos veiksnius*, parengti Švietimo ir mokslo ministerijos ir jai pavaldžių įstaigų *kovos su korupcija programą* ir tobulinti jos įgyvendinimo priemonių planą pagal 2018 m. gegužės 17 d. raštu Nr. 4-01-3798 pateiktas pastabas ir pasiūlymus.

Kuriant korupcijai atsparią aplinką Švietimo ir mokslo ministerijoje ir jau pavaldžiose įstaigose, papildomai siūlome atsižvelgti į Specialiųjų tyrimų tarnybos parengtą antikorupcinės aplinkos kūrimo vadovą viešajame sektoriuje²⁴.

3. Dėl NKKP įgyvendinimo 2015–2019 metų tarpinstitucinio veiklos plano priemonių.

Priemonė 6.1.1: *peržiūrėti ir atnaujinti antikorupcinio švietimo programas, skatinti korupcijos prevencijos iniciatyvas ir jų viešinimą:*

- vykdydama priemonės 1 veiklą: „*Antikorupcinių informavimo ir viešinimo kampanijų rengimas ir įgyvendinimas*“, Švietimo ir mokslo ministerija neatliks veiksmų, susijusių su antikorupcinio švietimo programų peržiūra ir atnaujinimu kiekvienais metais.

Priemonė 6.1.2: *diegti atnaujintas antikorupcinio formaliojo švietimo mokyklose ir neformaliojo švietimo programas į mokomuosius dalykus:*

- pagal priemonės 3 veiklą: „*Neformaliojo suaugusiųjų antikorupcinio švietimo programos parengimas ir įgyvendinimas*“ Švietimo ir mokslo ministerija neformaliojo suaugusiųjų antikorupcinio švietimo programos neparengė.

Atsižvelgdami į tai, kad minėtų NKKP tarpinstitucinio veiklos plano priemonių aktualumas neišnyko ir jų įgyvendinimas turėtų būti tęsiamas, siūlome imtis veiksmų, susijusių su antikorupcinio švietimo programų peržiūra ir atnaujinimu bei neformaliojo suaugusiųjų antikorupcinio švietimo programų rengimu.

²² Vadovaujantis Vidaus audito tarnybos pavyzdinių nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. balandžio 14 d. nutarimu Nr. 470 „Dėl Lietuvos Respublikos vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymo įgyvendinimo ir Vidaus audito tarnybos pavyzdinių nuostatų patvirtinimo“ 10.3² punktu, viešųjų juridinių asmenų vidaus audito tarnybos gali atlikti korupcijos rizikos valdymo vertinimą.

²³ Atliekant esamos situacijos analizę atkreipti dėmesį į sociologinių tyrimų, Europos Komisijos ataskaitą apie korupciją, Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos veiklos ataskaitas, STT atliktus teisės aktų ir jų projektų antikorupcinius vertinimus.

²⁴ Prieiga internete:

https://www.stt.lt/documents/avv_viesajam_sektoriui/AAV_viesajam_2018_09_05_viesinimui_PDF_2_LT.pdf.

6. MOTYVUOTOS IŠVADOS

1. Išanalizavus Švietimo ir mokslo ministerijos veiklą organizuojant asmens tapimo nauju dalininku viešosiose įstaigose procedūras, darytina išvada, kad šioje srityje yra korupcijos rizika dėl šių korupcijos rizikos veiksnių:

1.1. Naujai priimamiems dalininkams nenustatyti reikalavimai *(motyvai išdėstyti korupcijos rizikos analizės 2 skyriuje, 8–11 psl.)*.

1.2. Dalininkams nėra keliami reikalavimai ar įsipareigojimai dalyvaujant viešosios įstaigos veikloje *(motyvai išdėstyti korupcijos rizikos analizės 2 skyriuje, 12 psl.)*.

1.3. Ne visose viešosiose įstaigose Švietimo ir mokslo ministerija duri daugumą visuotiniame dalininkų susirinkime *(motyvai išdėstyti korupcijos rizikos analizės 2 skyriuje, 13–18 psl.)*.

2. Išanalizavus dalininkų įnašų nustatymo ir perdavimo viešajai įstaigai procedūrų organizavimą, darytina išvada, kad šioje srityje yra korupcijos rizika dėl šio korupcijos rizikos veiksnio:

2.1. Nepakankamas dalininkų įnašų instituto teisinis reguliavimas *(motyvai išdėstyti korupcijos rizikos analizės 3 skyriuje, 19–25 psl.)*.

3. Išanalizavus Švietimo ir mokslo ministerijos veiklą įgyvendinant viešųjų įstaigų dalininko teises ir pareigas, darytina išvada, kad šioje srityje yra korupcijos rizika dėl šio korupcijos rizikos veiksnio:

3.1. Švietimo ir mokslo ministerija dalininko teises ir pareigas viešosiose įstaigose įgyvendina formaliai, trūksta ministerijos, kaip dalininkės ir steigėjos, aktyvesnio veikimo viešųjų įstaigų veikloje *(motyvai išdėstyti korupcijos rizikos analizės 3 skyriuje, 25–27 psl.)*.

4. Dėl Švietimo ir mokslo ministerijos vykdomos antikorupcinės veiklos:

4.1. Švietimo ir mokslo ministerija nepakankamai įsitraukia į antikorupcinę veiklą: kasmet nėra nustatoma korupcijos pasireiškimo tikimybė Švietimo ir mokslo ministerijos ir jai pavaldžių įstaigų veiklos srityse; jos parengtas veiksnių planas yra tobulintinas ir nepakankamas kryptingai kovoti su korupcija; neįgyvendintos kai kurios NKKP tarpinstitucinės veiklos priemonių plano priemonės *(motyvai išdėstyti korupcijos rizikos analizės 3 skyriuje, 27–29 psl.)*.

7. PASIŪLYMAI

1. Siekdami sumažinti korupcijos rizikos veiksnių įtaką *Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai* organizuojant asmens tapimo nauju dalininku viešosiose įstaigose procedūras, siūlome ministerijai įgyvendinti šiuos pasiūlymus:

1.1. Atsižvelgiant į pastabas, išdėstytas korupcijos rizikos analizės 2.1 poskyryje, Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai parengti teisės aktų, įtvirtinančių reikalavimus dalininkams (tiek esamiems, tiek naujai tampantiems viešųjų įstaigų – profesinių mokymo įstaigų dalininkais), ir nustatyti jiems aiškius, objektyvius ir pakankamus kriterijus, projektus ir inicijuoti jų priėmimą. Siekiant, kad dalininkai netaptų vien tik siaurai ūkio šakai atstovaujantys juridiniai asmenys, kurie remia ir atstovauja siauros specializacijos sričiai, siūlytina naujaisiais viešosios įstaigos dalininkais rinktis stambias asociacijas, vienijančias asocijuotus narius, atstovaujančius platesniam darbuotojų poreikiui.

1.2. Priimant naująjį dalininką nustatyti, ko iš jo tikimasi viešosios įstaigos veikloje, kokie keliami jam reikalavimai, tikslai ir uždaviniai. Reikalauti iš pretendento į dalininkus ne formalaus prašymo pateikimo, o raštu pateikti (pvz., aiškinamajame rašte) išsamius duomenis apie save ir savo veiklą, lūkesčius ir naudą viešajai įstaigai, pagrįsti savo naudą dalyvaujant viešosios įstaigos veikloje, kviesti dialogo svarstant pretendentų kandidatūras. Taip pat teikiant atsakymus su pritarimu tapti naujaisiais dalininkais išdėstyti ir jam atsiradusias pareigas, keliamus lūkesčius ir uždavinius, įsipareigojimus ir pan. bei stebėti, kaip tai įgyvendinama.

1.3. Viešosioms įstaigoms – Alantos technologijos ir verslo mokyklai, Alytaus profesinio mokymo centrui, Panevėžio profesinio rengimo centrui (taip pat ir kitoms įstaigoms, jei tokių yra) – vadovautis Profesinio mokymo įstatymo 17 straipsnio 21 punkto imperatyvia nuostata ir Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai suteikti balsų daugumą ir sprendžiamojo balso teisę visuotiniame dalininkų susirinkime visais šių viešųjų įstaigų valdymo klausimais, nesulyginant valstybės, kaip steigėjos, teisių su privačių juridinių asmenų teisėmis valdant viešąsias įstaigas ir jų turtą. Šias nuostatas įtvirtinti ir viešųjų įstaigų įstatuose.

2. Siekdami sumažinti korupcijos rizikos veiksnių įtaką dalininkų įnašų nustatymo ir perdavimo viešajai įstaigai procedūrų organizavimo veikloje, atsižvelgdami į tai, kad pakankamas ir išsamus dalininkų įnašo politikos nustatymas gali būti aktualus ir kitų valstybės ir savivaldybių veiklos sektorių, ne vien tik švietimo sistemos viešosioms įstaigoms, siūlome *Ekonomikos ir inovacijų ministerijai* įgyvendinti šį pasiūlymą:

2.1. *Siūlome* nustatyti aiškų, skaidrų, pakankamą dalininkų įnašo instituto teisinį reguliavimą, sudarantį tarpusavyje susijusią, visapusišką, tarpusavyje rišliai derančią sistemą. Reglamentuoti aiškią įnašo (piniginio, materialaus ir nematerialaus) nustatymo ir jo naudojimo politiką, kuri padėtų sukurti visiems

ketinantiems tapti ir esamiems viešųjų įstaigų dalininkams vienodas teises ir pareigas bei nesudarytų galimybių šias nuostatas interpretuoti skirtingai.

3. Siekdami sumažinti korupcijos rizikos veiksnių įtaką Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai įgyvendinant viešųjų įstaigų dalininko teises ir pareigas, siūlome įgyvendinti šiuos pasiūlymus:

3.1. Aktyviau dalyvauti viešųjų įstaigų veikloje tiek kaip dalininkei, tiek kaip steigėjai, neapsiriboti formalia dalininkės veikla.

3.2. Svarstyti galimybę nuostatą, kad visuotiniame dalininkų susirinkime valstybė turėtų balsų daugumą visais sprendžiamais klausimais, įtvirtinti įstatymo lygiu ir praplėsti Profesinio mokymo įstatymo 21 straipsnio nuostatas, nurodančias, kad priimant tik Viešųjų įstaigų įstatymo 10 straipsnio 1 dalies 8, 9, 10, 11 punktuose numatytus sprendimus valstybė turi sprendžiamąjį balsą.

3.3. Tobulinti Atstovavimo taisykles, jose įtvirtinti įgaliotinių atsakomybės už sprendimą, kurio priimti nebuvo įgaliojimas, ar sprendimą, neatitinkantį įgaliojimo, ir atitinkamai dėl to padarytos žalos valstybei principą.

4. Dėl antikorupcinės veiklos Švietimo, mokslo ir sporto ministerijoje ir jai pavaldžiose institucijose siūlome:

4.1. Kiekvienais metais nustatyti veiklos sritis, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, jas įvertinti ir nustatyti korupcijos rizikos veiksnius, numatyti priemones, kurių būtina imtis nustatytiems korupcijos rizikos veiksniams valdyti ar juos pašalinti.

4.2. Nustatant veiklos sritis, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, atkreipti dėmesį į NKKP III skirsnio 14.8.3 punkte nurodytus korupcijos rizikos veiksnius švietimo ir mokslo sistemoje.

4.3. Užtikrinti, kad pavaldžios institucijos kiekvienų metų III ketvirtį nustatytų ir įvertintų savo veiklos sritis, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, ir informaciją apie tai pateiktų Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai.

4.4. Motyvuotą išvadą dėl korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo per mėnesį nuo pasirašymo dienos pateikti Specialiųjų tyrimų tarnybai ir paskelbti ministerijos interneto svetainėje.

4.5. Atlikus korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą, esamos situacijos analizę, korupcijos rizikos valdymo vertinimą Švietimo mokslo ir sporto ministerijos ir pavaldžių institucijų veikloje, taip pat atsižvelgiant į šioje ir ankstesnėje korupcijos rizikos analizėse nustatytus korupcijos rizikos veiksnius, parengti Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos ir jai pavaldžių įstaigų kovos su korupcija programą ir tobulinti jos įgyvendinimo priemonių planą pagal 2018 m. gegužės 17 d. raštu Nr. 4-01-3798 pateiktas pastabas ir pasiūlymus.

4.6. Kuriant korupcijai atsparią aplinką Švietimo, mokslo ir sporto ministerijoje ir jai pavaldžiose įstaigose, papildomai siūlome atsižvelgti į Specialiųjų tyrimų tarnybos parengtą antikorupcinės aplinkos kūrimo vadovą viešajame sektoriuje²⁵.

4.7. Imtis veiksmų, susijusių su antikorupcinio švietimo programų peržiūra, atnaujinimu ir neformaliojo suaugusiųjų antikorupcinio švietimo programų rengimu.

Direktoriaus pavaduotojas

Egidijus Radzevičius

Rengėja Olga Česonienė, tel. (8 706) 62 741, el. p. olga.cesoniene@stt.lt
Rengėjos tiesioginis vadovas Vidmantas Mečkauskas, tel. (8 706) 62745,
el. p. vidmantas.meckauskas@stt.l

²⁵ Prieiga internete:

https://www.stt.lt/documents/avv_viesajam_sektoriui/AAV_viesajam_2018_09_05_viesinimui_PDF_2_LT.pdf

**ATLIEKANT KORUPCIJOS RIZIKOS ANALIZĘ ANALIZUOTI IR VERTINTI TEISĖS AKTAI,
DOKUMENTAI IR INFORMACIJA**

1. Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas. Antroji knyga.
2. Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas.
3. Lietuvos Respublikos viešųjų įstaigų įstatymas.
4. Lietuvos Respublikos profesinio mokymo įstatymas.
5. Lietuvos Respublikos profesinio mokymo įstatymo Nr. VIII-450 pakeitimo įstatymas.
6. Valstybės ir savivaldybių turtingų ir neturtingų teisių įgyvendinimo viešosiose įstaigose taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugsėjo 26 d. nutarimu Nr. 1025 „Dėl valstybės ir savivaldybių turtingų ir neturtingų teisių įgyvendinimo viešosiose įstaigose“.
7. Valstybei ar savivaldybei nuosavybės teise priklausančių viešosios įstaigos dalininkų teisių perdavimo viešo aukciono būdu tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. sausio 29 d. nutarimu Nr. 89 „Dėl valstybei ar savivaldybei nuosavybės teise priklausančių viešosios įstaigos dalininkų teisių perdavimo viešo aukciono būdu tvarkos aprašo patvirtinimo“.
8. Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2016 m. gruodžio 15 d. įsakymas Nr. 4-797 „Dėl Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2013 m. gruodžio 20 d. įsakymo Nr. 4-1099 „Dėl viešosios įstaigos pavyzdinių steigimo akto, steigimo sutarties formų, pavyzdinių įstatų ir jų pildymo rekomendacijų patvirtinimo“ pakeitimo“.
9. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2016 m. lapkričio 22 d. įsakymas Nr. V-1033 „Dėl valstybei nuosavybės teise priklausančių viešosios įstaigos dalininko (savininko) teisių, kurias įgyvendina Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija pardavimo viešo aukciono būdu taisyklių patvirtinimo“.
10. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2018 m. kovo 26 d. įsakymas Nr. V-271 „Dėl profesinio mokymo įstaigų tinklo vystymo tvarkos aprašo patvirtinimo“.
11. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2018 m. kovo 29 d. įsakymas Nr. V-305 „Dėl valstybinių profesinio mokymo įstaigų, kuriose Švietimo ir mokslo ministerija įgyvendina savininko (dalininko) teises ir pareigas, tinklo vystymo 2018–2020 metų bendrojo plano patvirtinimo“.
12. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. sausio 25 d. įsakymas Nr. V-134 „Dėl Švietimo ir mokslo ministerijos atstovavimo valstybei viešosiose įstaigose taisyklių patvirtinimo“.
13. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2018 m. lapkričio 13 d. įsakymas Nr. V-887 „Dėl Švietimo ir mokslo ministerijos atstovavimo valstybei viešosiose įstaigose taisyklių patvirtinimo“.
14. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. lapkričio 23 d. įsakymas Nr. V-910 „Dėl atstovavimo viešosiose įstaigose“.

Kiti dokumentai:

1. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos kanclerio 2017 m. vasario 20 d. potvarkis Nr. P-38 „Dėl atstovavimo viešosios įstaigos Kauno maisto pramonės ir prekybos mokymo centro visuotiniame dalininkų susirinkime“.

2. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos kanclerio 2012 m. birželio 21 d. potvarkis Nr. P-48 „Dėl atstovavimo viešosios įstaigos Kauno paslaugų verslo darbuotojų profesinio rengimo centro dalininkų susirinkime“.

3. Aiškinamasis raštas dėl Profesinio mokymo įstatymo Nr. VIII-450 pakeitimo įstatymo.

4. 2017 m. balandžio 25 d. Valstybinio audito ataskaita Nr. VA-2017-P-10-9-11.

5. 2018 m. sausio 24 d. Valstybinio audito ataskaita Nr. VA-2017-P-60-8-1.

6. Valstybės įmonės Turto banko metinė ataskaita „Valstybės turto valdymas, naudojimas ir disponavimas 2016 metais“.

7. Viešųjų įstaigų: Karaliaus Mindaugo profesinio mokymo centro; Elektrėnų profesinio mokymo centro; Alytaus profesinio rengimo centro; Kelmės profesinio rengimo centro; Vilniaus Jeruzalės darbo rinkos mokymo centro; Vilniaus statybininkų rengimo centro; Panevėžio profesinio rengimo centro; Daugų technologijos ir verslo mokyklos; Raseinių technologijos ir verslo mokyklos; Alantos technologijos ir verslo mokyklos; Vilniaus turizmo ir prekybos verslo mokyklos; Utenos regioninio profesinio mokymo centro; Kauno informacinių technologijų mokyklos; Kauno statybininkų rengimo centro; Vilniaus Žirmūnų darbo rinkos mokymo centro; Šiaulių darbo rinkos mokymo centro; Klaipėdos Ernesto Galvanausko profesinio mokymo centro; Jonavos politechnikos mokyklos; Kauno technikos profesinio mokymo centro; Kretingos technologijos ir verslo mokyklos; Kauno maisto pramonės ir prekybos mokymo centro; Klaipėdos statybininkų mokyklos; Kuršėnų politechnikos mokyklos; Panevėžio darbo rinkos mokymo centro; Telšių regioninio profesinio mokymo centro įstatai.

8. Jeruzalės darbo rinkos mokymo centro; Kauno maisto pramonės ir prekybos mokymo centro; Kauno informacinių technologijų mokyklos; Vilniaus statybininkų rengimo centro; Klaipėdos laivų statybos ir remonto mokyklos; Elektrėnų profesinio mokymo centro; Panevėžio profesinio rengimo centro; Karaliaus Mindaugo profesinio mokymo centro; Kelmės profesinio rengimo centro; Daugų technologijos ir verslo mokyklos; Kretingos technologijos ir verslo mokyklos; Alytaus profesinio rengimo centro; Kuršėnų politechnikos mokyklos naujų dalininkų priėmimo procedūrų dokumentai pateikti elektroniniu paštu.